

Proměna krve

Už po tisíciletí se úsilí lidstva zaměřuje na to, aby poznalo a prohlédlo přírodní zákony, podmanilo si je a uniklo tak pozemskému utrpení. Ve výjimečných případech mohou být objevy a vynálezy na tomto poli dokonce podivuhodnější, nežli to, co se nám skýtá při ponoru do plnosti lidského instinktu. Obzvláště Němci se zřejmě chtěně vyvíjejí v národ zcela bez instinktů, jak se to ukázalo už před válkou, během války a také po válce. Škoda! Kdo by dnes naslouchal hlasu instinktu namísto pouze a výlučně hlasu rozumu a nejednal hned podle toho, jak mu předepisují předchozí zkušenosti, které už namnoze ani neplatí, byl by pro všechny bezbranný fantasta vydaný napospas hříčkám náhody. Člověk se stále více spoléhá na své navyklé rozumové srostlice a protože ty mu neprozradí nic z toho, co souvisí s magií a jinými skrytými duševními silami, mní, že něco takového vůbec neexistuje, anebo to za nic nestojí. Už dávno se vytvořil předsudek, že citově vroucí člověk je skoro totéž jako oduševnělý člověk - dokazuje to jen, jak se rozměnilo povědomí o duši. Odtud tedy také pochází onen neskrývaný despekt chladného, rozumového člověka, promluvíme-li před ním o "duši". Říká si totiž: Citový člověk nedorostl a nedozrál pro nároky, které před něj klade život a proto nemá nárok existovat. Snad má takový kritik často pravdu. Odpověď "mé království není z tohoto světa" mu oplácí stejným, a bez obalu. Avšak ten, kdo takto odpovídá by možná uvnitř také rád, aby se mu na tomto světě dařilo stejně dobře, jako onomu člověku rozumovému. To se ale opíjí rohlíkem a je to to nejhorší, co může udělat. Obě strany sporu se však mýlí v tom, že vnější působení může přinést spásu. Marné je jejich doufání, jako doufání bláznovo, jenž věří, že dokáže vymazat stín na zdi, přetře-li ho vápnem. Jen štěstí a přízeň osudu přinášejí úspěch! Ten povrchnější z obou, co nahlíží jen bezprostřední příčinu a nikoli zákony niterných hlubin, se mýlí, když věří, že jen píle je klíčem k úspěchu. Ten, kdo se naučil bystře pozorovat život a nedal se oslepit marností, ví, že píli si nemůžeme libovolně přivlastňovat jako předmět, pokud ji nemáme v krvi, ani se nedá vštípit výchovou, ale ježto je sama štěstím, jež přivolává další štěstí - snad v tom či v onom smyslu zděděným, nebo zaslouženou odměnou za úsilí, které jsme vynaložili v dřívějším životě - to říkají přívrženci asijské nauky o převtělování.

Ovšem jaký ohromující nezáměr projevuje naše jinak velice zvědavé pokolení o otázku, jež před námi právě leží: Mohu se vědomě a cíleně stát pánem nad náhodou, štěstím a neštěstím? Odpověď z miliónů úst burácí: "To je přece nemožné!"

A pokoušeli jste se o to? Skutečně jste se pokoušeli, tvrdošíjně znovu a znovu, zvítězit nad drobnými tělesnými bolestmi? Nemyslím cpát se medicínou a řídit se radami lékařů, kterým jejich věda často selže. - Rozpačité mlčení, potměšilý

smích. A už se zase bílí stín na zdi vápnem. Pokusit se proměnit se zcela v člověka, jenž volně vládne nad náhodou a neštěstím, nejen nad nemocemi a drobnými bolestmi, je všem bláznovstvím. A především ti, kdo pyšně prohlašují, že jsou pány vlastní vůle - ve skutečnosti nejubožejší otroci cizí vůle, jež je tajně, aniž by o tom měli sebemenší tušení, řídí - především ti se neodhodlají ani k jedinému pokusu. Jsou otroky Démiurga, jehož mají za Boha a určovatele osudu. A pro ně je tomu vskutku tak. Osamělý je, kdo se spoléhá na jiné, byť by to byli i bohové!

Ti nejpokročilejší naší rasy praví, že jen filosofické poznání může zachránit z jařma, v němž se proměnil lidský život (a bylo tomu tak pravděpodobně už od začátku). Unikli tedy naši filosofové jařmu? Byl Kant schopen zahnat od sebe třeba jen bolest zubů? Na to se opáčí - "vždyť se o to nepokusil". Nevěřím tomu. Jistě ho aspoň jednou napadla myšlenka: "jak je podivuhodné, že toho tolik vím, ale přesto nedokážu pokročit dále na cestě konání." A pokud to nenapadlo právě jeho, pak určitě to napadlo nějakého člověka se "zdravým rozumem." Naši evropští filosofové vystavěli teorie o neuvěřitelné hloubce o bytí, životě a vzniku viditelného světa a správnost toho, co našli, dokazovali logicky i matematicky; však cestu, jak se člověku stát pánem osudu, neukázali. Jejich poznání je jako Kiwi-pták bez křídel. Ovšem jakkoli teorie odděluje od praxe zející propast - jsou si rovny v tom, že jsou obě neplodnými ženami bez potomků. Sama přestavba poznání nepomáhá změnit osud. Odmyslet si stín na zdi jistě nepomáhá - abychom ho změnili, musí se jinak nastavit předmět, jenž stojí mezi ním a zdrojem světla. A kdo (obrazně řečeno) tohle dokáže, bude pánem nad osudem. Jistě, možná se stane, že bude stín poté ještě odpudivější nežli předtím, ale to už je potom na tom, kdo to tak zbabral. Poněvadž i zde musí činu předcházet poznání.

A existuje vůbec takové vědění. Je jako zlato skryté pod rží, vyskytuje se ještě dnes, ale zřídka a zakryto prachem a bezcenným se jeví všem, kdo mají oči a přesto nevidí. Slídou je pro ty, kdo žijí, nevědouce proč, bláznovstvím nerozumnému lidskému stádu, jež je necitelné, lhostejné vůči všemu, co mu není vtlačeno do hlavy anebo našeptáno potajmu do ucha jako v ráji jed ďábelský - fádňí cestou jsou vláčeni do říše smrti, nepřetržitě, jako táhnou úhoři, vplývá proud mrtvých těl do rybářovy sítě. Nepochopitelný by byl tento lidský i úhoří mrav, pokud by v oné stoické vyrovnanosti nebylo pod prahem vědomí věčně doutnajících jistoty, stejné u člověka i zvířete - vnitřní jistoty vítězství: "nezemřu, smrt je prázdným fantómem." Jen tak můžeme vysvětlit, že spadne-li člověk do vody, hned mu jich tucty vyskočí vstříc, aby ho zachránili, nasazují vlastní život; ale: mohl by ho někdo zachránit tak, že mu poskytne peníze? To by nedokázal. Píseň o "udatném reku" nebyla nikdy pravdivá. Život člověka děsí, jen to neví! Mnoho urozených žilo v bludu, že jsou lidmi beze zbytku propadlými záhubě, takže "nešli do sebe", nekáli se, neodvrátili se od světa, či co je nabádali činit zbožní horlivci. Výsledek? Někteří otevřeli své uši, udeřili se v prsa, odešli a - prolévali krev těch, kdo neuvěřili stejně

jako oni. Později se mravy zjemnily, ale ne proto, že by se lidé stali lepšími, jen se otupili, stali se méně fanatickými. V neděli chodí do kostela; neboť si vzali k srdci přednášky, jež jim od jedenácti do dvanácti v dobré vůli dělají, pak vyjdou zas ven, pověsí nedělní šaty do skříně a občanský zákoník opět vítězí nad knihou knih. Vždyť má podstatně ohebnější vazbu. A v dějinách se stále vrací týž obraz: na konci každého dějství - bolševismus, náboženství pochybnosti. Potom je pauza s přestavbou. Nový výstup, ale hra úplně táž, řekl by člověk, jen ti herci mají jiné kostýmy. A jak přesto poznání, ne němž skutečně záleží, stojí nepoznáno v kulisách. Na pódium nesmí, komedianti ho na rampu nepustí - bojí se, že by je přivedlo k pádu.

Už je tomu šestatřicet let, co jsem za kulisami života rozpoznal tu tajemnou zakuklenou postavu. Dostalo se mi určitých tichých náznaků, jimž jsem dlouho, dlouho nerozuměl - byl jsem ještě příliš mladý, abych pochopil, co mi ten zjev chtěl říci. Příliš mě také poutala komedie na jevišti. Soudil jsem, že jejich hra je důležitá a má pro mne význam. Potom jsem se jí chtěl sám zúčastnit, ale role mi přidělená se mi nejevila potěšitelnou. A tehdy mě přepadla divoká, nespoutaná nenávist vůči našminkovaným maskám: prohlédl jsem "oduševnělé" zraky, jež ve skutečnosti jen slídily, kde má jejich bližní měšec; zjistil jsem, že ony překrásné kulisy nejsou žádný palác, ale jen pomalovaný papundekl, a svůj neuvěřitelný hněv vůči tomu taškářství jsem si vyléval v satírách, či jak se tomu říká. Ona zahalená postava se mi zjevovala jen v mžicích, ale vždy mi byla inspirací: stačily na to, abych se z obchodníka stal spisovatelem. Ještě později vylíčím, jak k tomu vlastně došlo. Stalo se to proměnou krve - proměnou vnitřního prostředí. Do chodu ji uvedlo několik tichých znamení od zahalené postavy. Dlouho jsem byl už přesvědčen, že všechny ty larvy okolo mne jsou profesionální komedianti, až jsem postupně pochopil, že mnozí z nich tak pevně uvěřili v pravost svých ztělesňovaných postav, že se stali sami maskou, aniž o tom vědí; hrají svou roli zapomněvše, že je kdosi proti jejich vůli postavil na jeviště jako herce, že je k divadlu už v útlém dětství naverbovali inkognito jejich principálové. Můj hněv tehdy začal slábnout a navíc jsem viděl, že stěží zasáhne svůj cíl. A často vůbec nezasáhne ty, na které mířím, ale jiné, na něž jsem nemířil. Tu jsem v románech a povídkách začal poukazovat na ztajenou postavu v zákulisí. Mnozí se zamyslili, jiní potřásli hlavou a bručeli: co to vlastně chce? Za kulisy se nikdo nedostane! Možná ti, kdo uposlechli již dlouho předtím hleděli do temnot, v nichž jsem jim ukazoval onu zahalenou postavu. Kdo to ví? Snad nejeden z nich ztratil trpělivost a vrátil se k pestré satyrské frašce na jasném, zdobně nasvíceném jevišti života. Ztřeštěnec! - Tak může znít jejich soud o mně a ti, které jsem kdysi stihl svým hněvem, se k nim přidají řkouce: "Vědomě lže! Je to pokrytec bez jakýchkoli ideálů." V jednom mají pravdu: šminky a pathos jsou mi k smrti protivné. Tyhle náznaky Zahaleného jsem vykládal od počátku správně! Větší náznaky a znamení jsem chápal jen zvolna, neboť mi život kladl před oči i jiné obrazy: vystupoval

v úloze tlumočníka mezi mnou a oním Zahaleným, neboť jsem nebyl schopen pohřbením do sebe pochopit jeho gesta. Otrávené dědictví lidstva, víra, že člověk se může obohatit jen skrze vědomosti druhých, že je možno se sytit jen minulostí lidstva, ke mně přistoupila. Tlumočník, stojící mezi mnou a Zahalenou postavou, říkal cosi jiného, mluvil řečí, jež nebyla určena pro mne. Lhal a abych nepostřehl, že lže, říkal chvílemi pravdu. Až jeden nepochybný popud Zahaleného mě zastavil, jakkoli si ze mne tlumočník tropil posměšky. Poukazoval jsem stále, jak to jen šlo, na onu postavu za scénou, nedbaje na to, zda mi ten, ke komu o něm mluvím, věří, zda se mi vysmívají, zda naslouchají s vírou, zda potlačují zívání, nebo se koušou do rtů. Často, ještě i dnes se mi vetře myšlenka: "K čemu to všechno? Ať si úhoři táhnou svou cestou! Ale Zahalený získal nade mnou veškerou moc, jeho vůle je silnější než má. Po určitou dobu mi zmizel s očí, či spíše řečeno změnil svou podobu - tehdy mi bylo, jako bych viděl jeho tvář. Trvalo to léta. A můj tlumočník, Život, ke mně promlouval v knihách, jež mi podivnými příhodami přihrával do rukou, že se onen pocit neztratil: neviditelný preceptor se zmocnil mé výchovy. A pokaždé, když se mi dostala do ruky kniha o józe domníval jsem se: teď jsem získal klíč k tajemstvím, po nichž žízním. Bylo mi jasné: Jedině jóga, jedinečně hluboký asijský výchovný systém, nikoli filosofické teorie myslitelů a mudrců, stváří přístup k nadlidství. Knihy takového obsahu mi přihrávala náhodou, což je - podle jistého Rusa - osud v inkognito převleku. Také jsem vstoupil v styk s lidmi, kteří zřejmě věděli o józe více, nežli indiští pisatelé a učenci. Jak jen jsem zaslechl jméno nějakého zasvěceného do mystérií těchto sfér, psal jsem mu, štal jsem ho po světě, jako by vlastnil elixír života. Chopila se mě zvláštní posedlost: nacházet, nacházet, nacházet. Mohl bych popsat celé svazky tím, co jsem s těmito "zasvěcenci" prožil. Abych sehnal jistého kapitána Saerle z britsko-indické oceánografické společnosti, o němž jsem se doslechl, že je žákem hathajógy (fakírem) a zná určité mantry (zaklínací formule) k uklidnění tajfunu, rozeslal jsem tučet dopisů po Austrálii, Americe, Anglii, Indii a Číně. Když ale dopisy konečně našly svůj cíl, byl kapitán Searle týden po smrti. Vstoupil jsem do Theosofické společnosti, založil v Praze lóži a obcházel jako řvoucí lev, abych získal další přívržence pro společnost. V úzkém kruhu jsem držel druhým přednášky o anglických pamfletech a jiném smetí. Jediným trvalým úspěchem, jehož jsem svým úsilím dosáhl, bylo, že jsem se tím vycvičil v překládání téměř spatra, takže dnes mohu předčítat lidem anglickou knihu, jako by byla německy. Annie Besantová se mi odvděčila za mou horlivost a přijala mne do určitých užších kruhů Theosofické společnosti, jež mají centrum v indickém Adyaru. Dostával jsem od ní stále další a další instrukce stran jógy. Od tohoto momentu, až do mého odchodu, k němuž došlo asi o tři měsíce později, jsem vedl život na pokraji šílenství. Živil jsem se jako vegetarián, už vůbec jsem nespál, požíval dvakrát denně lžičku arabské gumy rozpuštěné v polévce (to mi bylo vše doporučeno francouzským okultním řádem za účelem probuzení astrálního jasnovidectví), noc co noc jsem po osm hodin cvičil Ásány (asijská pozice v sedě se zkříženými nohama) a při tom zadržoval dech, až jsem zakoušel smrtelný třas.

Poté, při novoluní, jsem vyjížděl v nejhlubší temnotě na vršek, zvaný svatoprokopská sluj, daleko od Prahy, herku přivázal ke stromu, posadil se do Ásány a upřeně zíral na jeden bod na obloze až do rozbřesku. Návody k tomu, pokud jsem je nedostal od Annie Besantové, jsem vyčetl z knih indické nebo středověké provenience. A vždy, když hrozilo, že má důvěra bude zklamána, nebo když se mě zmocnily pochyby, poslal mi nějaký antikvář katalog dosud neznámých prací o józe, magii a podobných věcech, jenž mě znovu omámil další nadějí.

Jedné noci jsem tak seděl na vltavském nábřeží - byla zima a vyjíždka na můj vršek nebyla pro hluboký sních možná. Za mnou byla stará mostecká věž s velikými hodinami. Zachumlán do kožichu, přesto však třesa se zimou, jsem tam tak seděl už několik hodin, zíraje na černavé nebe a všemožně se namáhaje dosíci toho, co mi paní Besantová v jednom dopise popsala jako vnitřní zření. Vše marně. Od nejranějšího dětství až do oné doby mi totiž zcela chyběla schopnost jinak dostupná mnoha lidem, totiž vybavit si se zavřenýma očima obraz nebo známý obličej. Tak jsem například nikdy nedokázal říci, zda ten či onen z mých známých má modré, hnědé či šedé oči, tmavé či hnědé vlasy, rovný nebo zahnutý nos, pokud jsem si ho předtím záměrně s tímto účelem neprohlédl. Jinak řečeno, byl jsem zvyklý myslet v slovech, nikoli v obrazech. A na onu lavičku jsem se posadil s pevným úmyslem nevstat dříve, než se mi podaří získat přístup k vnitřní tváři, s myslí upřenou na vznešený předobraz Gautamy Buddha, jenž se kdysi posadil pod strom s podobným rozhodnutím. Já jsem to ovšem vydržel zhruba asi pět hodin, ne celé dny a noci jako on. Najednou na mě začala dotírat myšlenka: Kolik je asi hodin? A tehdy, právě v okamžik, kdy jsem byl vytržen ze svého pohřížení, jsem spatřil jasně a zřetelně, a to tak jasně a zřetelně, jak jsem - pokud se pamatuji - nikdy předtím v životě nic zřetelně neviděl, jasně se na nebi rýsovat veliké hodiny. Ručička ukazovala za dvanáct minut dvě. Tak ohromující to bylo, že jsem cítil, jak se mi srdce - ne zastavilo, ale začalo bít neuvěřitelně pomalu; jako bych je svíral v ruce. Otočil jsem se, pohlédl na věžní hodiny, které jsem měl za zády. - Že bych se byl již dříve obrátil a tak získal určitou orientaci, kolik asi je, je zcela vyloučeno, neboť jsem po celých oněch pět hodin seděl nepohnutě na lavičce, jak je předepsáno při podobných koncentračních cvičeních. Na hodinách bylo, přesně jak jsem viděl ve vidění na nebi: za dvanáct minut dvě! A byl jsem blažený; jen s maličkou obavou: Zůstane to "vnitřní oko" otevřené?, napadlo mě. Obnovil jsem své cvičení. Po určité dobu zůstalo nebe černé a zavřené, jako dříve. Najednou mě napadlo zkusit, zda se mi podaří přinutit srdce zas se tak zklidnit a ukáznit, jako tomu bylo předtím při vidění, anebo, pravděpodobně, již samo od sebe před uvedeným viděním. Určitě to nebyl jen tak obyčejný nápad, ale spíše napůl vytušený závěr vyvozený ze smyslu jedné Buddhovy věty, jež na mě dotírala, jako by přicházela z neviditelných úst "Zahaleného". Zněla: "Věci vycházejí ze srdce, tam se rodí a s ním jsou spojené." Tehdy mi ona věta vešla do krve. Není to jen nějaké "okřídlené slovo", které přečteme, jedním uchem tam a druhým ven. Ne, je to úhelný kámen vši filosofie,

poznatek, že vše, co se zde v materiálním kosmu domníváme objektivně vně nás vnímat, není látkou ale stavem našeho Já. Tato věta tvoří také jemný klíč k pravé magii a nejen k teoretickému poznání. Často mi pomohla v životě tehdy, kdy jsem si myslel, že jsem se ztratil, jako mocná podaná ruka. Když jsem se později zřítíl pádem asi o 300 metrů z Dent du Jamal, hned mě napadlo, že jsem při pádu nejprve dopadl na levé rameno ale přesto jsem se ještě dokázal pootočit, zaujmout jinou polohu a směr, což způsobilo, že jsem skončil nikoli v suti, jak by to jinak nevyhnutelně dopadlo, ale ve strži plné měkkého sněhu. Zachránila mě ta věta? Bylo to ono, co mi vlnou rychlosti nápad: otoč se? Kdo mi to poví? Mě se ale zdá, že tomu tak bylo.

Tak jsem seděl na lavičce a hleděl na nebe. konečně se mi podařilo znovu navodit předchozí klid srdce v hrudi. Rovněž se dostavil účinek. Bylo to, jako by se kolem mne prolomila noční obloha. Jako by se vydělila z atmosféry a ustoupila do nějaké nezměrné hlubiny prostoru. Pozoroval jsem se při tom co nejbedlivěji. A brzy jsem pochopil: to se děje jen proto, abys nastavil rovnoběžně své osy zraku. A hned jsem si vzpomněl, že jsem v knihách četl, že somnambulové v extázi mají pohled pořád jakoby upřený do dálky. Netrvalo to dlouho a podařilo se mi nejen jaksi opanovat tlukot svého srdce - trochu, ale stále více - ale také směr pohledu svých očí a hned se stalo, něco, co jsem nikdy předtím nezažil: V kruhovém výřezu nebe se utvářely geometrické tvary. Jako první se mi zjevilo znamení "In hoc signo vinces" - kříž ve velkém, latinském H. Pohlížel jsem na to s chladným srdce, jakoby nezúčastněně, beze stopy vynášení nebo čehokoli podobného. Konečně také proto, že pro křesťanské extáze jsem měl tehdy pramalé pochopení. Jen jako přihlízející jsem vnímal, že rej mých vidin započal právě touto starou rytířskou pečetí. Potom se připojily další geometrické tvary, některé podobné magickým znakům, jaké se vidí ve středověkých čarodějných knihách. Vše bylo bez barev. Až mnohem později se mi začaly zjevovat obrazy, barevné a zářící. Velice často to bývaly řecké sochy, např. Pallas Athéna. Všechny tyto obrazy měly společné především jedno: byly tak ostré, nádherně barevné a jasné, že pozemské věci se ve srovnání s nimi zdály vybledlé a mlhavé. Dá se to těžko pochopit: občas jsem je mohl vidět ze všech stran současně, jakoby vnitřní oko nebylo čočkou, ale spíše kruhem objímajícím vizionářův pohled. Konečně jsem se ve zření natolik vycvičil, že jsem obrazy mohl libovolně vyvolávat, i když jsem nebyl jinak vnějškově v klidu, třeba při nezúčastněném hovoru s někým jiným. Oblíbeným mým cvičením bylo číst v kavárně noviny A přitom se v duchu obírat velikým spleteným klubkem lana a rozmotávat ho, jako by leželo skutečně pode mnou, smyčku po smyčce, až by leželo svinuto do kruhu přede mnou, podobné kotevnímu lanu nějaké lodi. Je to stav, jemuž přičítám značnou důležitost, neboť se mi jeví, že vnější člověk není zde sám, ale že je ještě cosi hlubšího, co vyvolává obrazy. Ještě dnes nedokážu kouzlit obrazy před svými očima zcela libovolně. A bylo by také bezcenné, kdybych to dokázal. Ztratilo by to potom pro mne svůj pravý účel, jímž je zprostředkování.

A potom by ke mně promlouvalo už jen běžné vědomí o tom, co stejně jinak už vím.

Schopnost vnitřního vidění, jíž jsem nabyt nebo jež se mi otevřela oné zimní noci, byla mimochodem prvním osudovým krokem, který mě učinil z obchodníka spisovatelem: má fantazie se zpředmětnila. Před tím jsem myslel pouze v pojmech; od té doby jsem uměl myslet i v obrazech. V obrazech, jež jsem zřel, jako by byly tělesné. Ne, tisíckrát tělesnější a skutečnější, než jakákoli tělesná věc byly. "Vidiny", to je v ústech lidí pojem; ovšem málokdo je zažil, takže všichni přesně "vědí", jak takové vidění vypadá: Je mlhavá, zahalená, tak všichni tlachají. I já jsem tak žvanil, dokud byly mé oči ještě slepé. Jako básníka slaví toho, kdo oplývá přirozenou pozorovací schopností a prostřednictvím inkoustu ji dokáže převést na papír. Je ubohým fotografem, ničím více. S uměním to podle mě nemá nic společného. Možná s divadlem. Na malířství mají vize snad největší vliv, pokud se ovšem nezmocní jen oka a vnitřního pocitu, ale také ruky, takže bude schopna obraz reprodukovat. Znáám spoustu malířů a skoro všem jsem se snažil vysvětlit, že by nepotřebovali vůbec model, kdyby jen věděli, jak otevřít vnitřní oko. Naslouchali mi nechápavě. Žádný z nich nezkusil, co jsem jim radil. Raději kopírovali přírodu, posedlí hloupou poučkou: příroda (tedy vnější příroda) učitelkou umění. Poté co jsem po zážitku na kamenné lavičce napsal dlouhý dopis paní Besantové, na dlouho se odmlčela. Potom jsem dostal odpověď: "Roztrhněte závoj!" Vůbec jsem nerozuměl, co píše. Opětovně a opětovně jsem se dotazoval. Z rozpačitých frází, které mi posílala - aspoň mně se takovými jevily - jsem usoudil, že paní Besantová nemá žádné ponětí o tom, co si se mnou dále počít. (Zvláštní zážitek společně s dalšími viděními, jež jsem měl, nakonec přetrhl pouto, jež mě vázalo k theosofické společnosti.) Dále jsem se zdokonaloval v józe. Nasměrován nakonec do sféry, které se v Indii říká Bhaktijóga. (Jóga, kterou praktikujeme prostřednictvím hledání Boha, vnitřní vroucností, náboženským vytržením.) Můj Zahalený - nebo snad ho mám nazývat šťastným osudem? - mě strážil, abych se v extázích nezmařil a neroztříštil jako mnoho nešťastníků (nebo snad šťastných, pokud došli cíle), kterým se rozdvojilo vědomí, dostávali stigmata, nebo zřeli "světlo" jako Ruysbroeck a v něm zanikli v domnění, že našli předmětně Boha a zapomínajíce, že Jediný Bůh, o němž stále mluví, může být vždy jedině podstatou a subjektem. Připadali mi jako matky porodivší dítě a zemřevší při porodu. Kdo ví, zda se občas nedají do neviditelného světa příčin podstrčit také nějaké zmetky a ty pak vyrostou v molochoy usilující zvenčí vpašovat do lidských mozků jejich jed. Nazývám to duchovní epidemií; jednou takovou je třeba bolševismus, nebo jsou to různé dětské vlohy.

Před tím, než kohokoli přijali do theosofické společnosti, dostalo se každému (mně také) důrazného varování: "Kdo nevytrvá až do konce, vystavuje se neslýchaným hrozbám v duchovní oblasti." Když jsem paní Besantové oznámil, že odtud vystupuji, krátce mi odvětila: "I know, the snakes of Mara are many" (Vím, mnozí jsou Márovi [to je indický výraz pro pokušitele] hadi.)

Krátce ještě naznačím, co bylo tím hlavním, co mě přimělo vystoupit z Theosofické společnosti. Vlastním smyslem tříměsíční zkušební lhůty, jež předchází přijetí do "vnitřního kruhu", je najít svého "vůdce". Mít vůdce je totiž základní podmínkou na cestě jógy i magie zcela nezbytnou. Ježto jsem předpokládal, že prostřednictvím obrazů, jež se mi zjevovaly, získám náznak nebo návod, jak sehnat vůdce, neustále jsem se snažil vykřesávat ze svého nitra stále nové a nové vize (zklidněním srdečního pulsu a rovnoběžným nastavením očíh paprsků, jak jsem již uvedl). Jednou v noci, opět asi okolo druhé, jsem seděl ve svém mládeneckém pokoji v "*pádmásáně*" (to je známá indická pozice) a cvičil *pránájánu* podle pravidla *ham-sá*, jež spočívá v tom, že se rytmicky střídá vdechování a vydechování pravou a levou nosní dírkou. Výsledkem takového cvičení bývá určitá zvláštní otupělost v hlavě. Tehdy jsem ještě nevěděl - naštěstí! - že tajným účelem cvičení *ham-sá pránájány* je navodit určitý autohypnotický stav. (Pověděl mi to mladý Bráhman, jehož jsem poznal až roku 1914.) Já jsem s tou omámeností instinktivně bojoval; kdybych tak nebyl učinil, bylo by ze mne dnes asi nějaké nešťastné médium, nebo bych si byl přivodil rozdvojení mysli, možná v náboženské blouznivosti. Ale já jsem se držel cenného poznání (jež je vpravdě klenotem buddhismu): Vždy buď vědomým! Tak jsem nepohnutě seděl hledě nezúčastněně na velký černý kruh na zdi, jenž jsem si tam zavěsil za účelem cvičení a stále tam visel. Najednou tenhle papírový kruh zesvětlal. Bylo to, jako by se před něj předsunul nějaký zářivý disk. Byl jsem zcela bdělý a střízlivého rozumu. Potom se mi zjevila bíle oděná postava dospělého muže v životní velikosti, avšak - bez hlavy. Už jsem měl tehdy načteny stohy okultistické literatury a vlastně od mládí jsem o podobných věcech měl znamenité ponětí, hned jsem si vzpomněl na určité místo z těchto spisů, kde se výslovně praví: Zjevení jakoby lidské bytosti bez hlavy znamená pro zřícího bezprostřední ohrožení. Přepadl mě stísněný pocit a dále jsem zíral na ozářený kruh. Zarazil jsem se otázkou, proč se mi tak děje. Nepožívám přece žádné jedy, jako morfinisté, kteří také mívají před svým konce vize člověka s uťatou hlavou. Mezitím se na šířku prstu od trupu utvořil obličej v turbanu, jehož rysy jsem brzy rozeznal. Byl to tak stařecký obličej, že je mi ho těžko s čímkoli srovnávat. Vidina chvíli přetrvávala, pak se škubnutím zmizela. Skoro celý den trval v mé mysli dojem, zahlodán do mého vědomí, že to nemohu nechat jen tak jako mé předchozí vidiny. Byl to nanejvýš protivný pocit, jenž polevil až následující noci, kdy jsem se na liduprázdné ulici po cestě domů ze schůzky mnou založené lóže Theosofické společnosti vzdal dalších meditačních cvičení i hledání "guru" (vůdce). Opět jsem zklidnil srdce a tu, přestože byla ulice dobře osvětlená lucernami a kráčel jsem svou cestou poměrně rychle, asi na metr ode mne vystřelil z nebe nazelenalý světelný paprsek a na místě, kde udeřil do země, se rozštěpil na tři směry, takže nabyl tvaru trojité kotvy. Zastavil jsem se a chladně a s klidem posuzoval ten jev. Ani na okamžik jsem nemyslel, že by to mohlo být něco jiného než vidění. I zde se projevil můj prvopočáteční odpor nechat se jakýmikoli vidinami vyvádět z míry. Pevně jsem držel své srdce, takřka násilím, neboť jsem cítil, že zjevení světelného paprsku má tendenci na mě působit silněji,

než kdy tomu jak bylo při předchozích vidinách. Dobře si dokáží představit, že člověk, jenž je na tomto poli zcela bez zkušeností, zažije-li něco takového, může propadnout blouznivému bludu o tom, že se mu dostalo božského zjevení a ihned se vrhne po hlavě bez pomoci a jakéhokoli záchranného pásu do bezbřehého oceánu theistických blouznivých představ. Chtěl bych zde výslovně prohlásit, že podle mého soukromého názoru vše, ale úplně vše, co souvisí s theismem, je bludičkou. Nechci tím otrást ničí vírou, jenom ji rozviklat. Již jsem přece dříve řekl, že jsem nikdy nevěřil na věčné zavržení těch, kteří se s materialistickou vírou potácejí životem v netečnosti vůči všemu okultnímu. A také jsem vzdálen soudit, že "horliví" - theisticky smýšlející, budou vyvrženi z úst života. Kdybych měl složit vyznání víry, stálo by v něm asi nejspíše něco takového: Kdo je oním Jákobem ze Starého zákona, jenž po celou noc zápolil s andělem božím, až ho přemohl? Odpověď: Ten, kdo nekráčí mučednickou cestou theistické víry!

Rámakrišna, poslední z indických proroků - jeho význam vynášel už anglický učenec Max Müller v Londýně - Rámakrišna, bhaktijógín kath'exochén, jednou řekl: "Dlouho slouží člověk svému Bohu - řídí se tím, co mu říká, vše, co dělá, činí jen pro Něj a k jeho slávě; je před ním jako jeho otrok. Ale pak jednoho dne předá Bůh svému věrnému služebníku veškerou moc a posadí ho na vlastní trůn." A to řekl pro ony (kterých nikdy nebude mnoho), kteří jdou cestou bhaktí, nebo po ní touží.

Jak tedy přede mnou ono světlo prodlévalo, zeptal jsem se sám sebe: "Co to má znamenat? Co mi tím má být řečeno?" Abych se tím pohledem povznášel, což by možná udělal zbožný člověk, mě vůbec nenapadlo. A hned mi v odpověď přišla myšlenka (myšlenkou to nazývám, poněvadž to neumím nazvat jinak; bylo to ovšem spíše jako bych slyšel nějaký hlas, jenž mě poučoval): "Kotva znamená tolik co vydržet či doufat; její tři hroty znamenají tři dny."

A po třech dnech se stalo něco tak zvláštního, že se sotva odvažuji to zde napsat. Bojím se totiž, že lidé budou soudit, že píši nepravdu a tropím si šprýmy ze všech, kteří čtou, co píši. Mám se zapřísahat, že tomu tak není? Zda mi lidé uvěří, či ne - je to nakonec jedno. Třetího dne po oné noci jsem ráno šel do svého obchodu, do jedné pražské směnárny. Sluha právě převrátil pult; kromě něj nedorazil ještě nikdo z personálu. Trochu jsem se podivil, že i v tak časnou hodinu seděl v čekárně jeden pán a otázel jsem se ho, co si přeje. Byl to dobře oblečený člověk prostředního věku s brýlemi a šilhavým pohledem. Na mou otázku zamumlal cosi nesrozumitelného, pak se ale vzchopil a oslovil mě s poněkud křečovitou odhodlaností: "Já od vás nich nechci, ale myslím si, že vy chcete něco ode mne!" Hned mě napadlo: "Čekej tři dny!" - věta, jež mi připadla při pohledu na kotvu. Z následujícího rozhovor bez jakýchkoli mezer nebo váhání vyplynulo: Jmenoval se O. K., byl po dlouhá léta profesorem či učitelem chemie v Japonsku, teď už dlouho žil v Drážďanech a byl spiritistou. Ale ne spiritistou v běžném, přizemním smyslu, spíše "zbožným", tj. bhaktijógínem

na křesťanský způsob. Od dětství mu byl svěřen dar automatického psaní. Avšak jeho rukou se neprojevovali "duchové", ale nikdo menší než Ježíš Kristus sám. Trpělivě jsem mu naslouchal a rychle jsem zjistil, že tentokrát nemám co do činění s podvodníkem, jak tomu často bývá v podobných případech, ale nanejvýš s náboženským blouznivcem. Chci prohlásit, že už tehdy, přes své mládí, jsem byl obdařen neobvykle ostrou schopností rozlišovat jednotlivé osoby, odlišovat pravdu od lži. Nakonec to není nic divného: kdo se tak mladý jako já dá na cestu bankéře, brzy dokáže číst v lidských srdcích jako v rozevřené knize. Vyzval jsem profesora K., aby se mnou šel do mého bytu, poněvadž se mi směnářský pult nezdál tím pravým místem na rozebírání otázek jako okultismus, jóga či prorocký dar. Když jsme tam dorazili, vyprávěl mi profesor K. : Právě před třemi dny - hodina přesně souhlasila s mým viděním - se v noci zabýval jako obvykle automatickým psáním, když tu se mu zarazila ruka a zdráhala se dokončit načatou větu. Místo toho napsal novou větu s obsahem: Jeď do Prahy za bankéřem jménem M. (totiž za mnou), abys k němu dorazil brzy ráno třetího dne! K. se zapřísahal, že mé jméno nikdy předtím neslyšel. Nazdařbůh se rozjel do Prahy a vyhledal mne. Na můj dotaz, co mi má vlastně sdělit řekl jen, že to sice neví, že má ale pocit, že jsem ve velkém nebezpečí a že mě má zachránit. Domníval se, že jsem padl do rukou "asijských d'áblů". (Do té doby jsem mu ani slůvkem nenaznačil, že se zabývám jógou.) Strávil jsem s K. celý den a naslouchal jeho prazvláštním, skoro bych řekl zaníceným proslovům, jaké ke mně měl. Privil, že je jen jedna cesta, jak normální, běžný člověk může dojít duchovního naplnění, a tou je cesta Zjevení, kterého se člověku dostane, pokud bude sledovat určité zbožné apokryfní křesťanské nauky, které se nejpřílehavěji označují jako rosikrucíánské, které ovšem neznají ani protestanté ani katolíci. A poskytl mi taková naučení. Poněvadž se vyznačoval ohromnými vědomostmi a mohl být označen za učence v tom nejlepší smyslu slova, pozvolna si mne - mnohem mladšího než on a také ne tak sebevědomého, jak bych asi byl měl být - podmanilo jeho kouzlo. Dnes se tomu nedivím - každý člověk, jenž byl od dětství vychováván jako Křesťan, má theismus v krvi. U lidí, kteří se během pozdějšího života chopí duchovních příležitostí, nastoupí na místo theismu něco, co vypadá jako ateismus. Jen si myslím, že takový ateismus je sotva pravý - spíše je otřeseným theismem. Jak K. o tom stále mluvil, probudil se ve mně dávný theismus dětských let, a to natolik, že vidění člověka s uťatou hlavou mi okamžitě jevilo smysl: připomínalo mi cosi podobného - v menší míře - jako byl Pavlův zážitek před Damaškem.

K. mi vyjmenoval celou řadu knih, jež by pro mne byly obzvláště blahodárné. Byly to především spisy jistého Jakoba Lorbera. Hned jsem si je sehnal a svědomitě všechny přečetl. Nevím, zda bylo kdy někomu hůř, než mně při jejich čtení. Při své vytrvalosti, kterou už dnes nechápu, jsem si nalhával, že to, co tam stojí napsáno slazenou růžovou vodou, je úhrnem spásy. A kdyby setkání s profesorem K. pro mě neskončilo ničím jiným, než odkazem na blaženého Jakoba Lorbera, bylo by to

dopadlo ještě přijatelně. Sice bych už nikdy nepochopil význam zjevení muže bez hlavy, ale bylo by mi to ušetřilo dlouhou, trnitou cestu. Trnitou cestu celých následujících třinácti let. Skončilo to totiž takhle: Odpoledne nastupoval K. do zpátečního vlaku do Drážďan, ale tu se najednou otočil a řekl: "Počkat, právě mě napadlo, že jsem vám neřekl jednu věc, a to tu nejdůležitější: Ve Vídni žije člověk X. Y. On sám, spolu se spoustou bývalých theosofů – Němců i Angličanů, dokonce i s jedním indickým bráhmánem jménem Babádží jsou pravými rosikruciánskými žáky učitele, jenž je, podobně jako kdysi slavný Jakob Böhme, obyčejný řemeslník, žije kdesi v Hessensku, zná tu pravou jógu a učí jí podle toho, jak je skryta v Novém zákoně.

Hned se mi v hlavě rozbřesklo: Ten jistý X. Y. ve Vídni byl již poměrně dlouho mým přítelem. Také jsem znal jistého doktora Franze Hartmanna (i toho zmiňoval K. v souvislosti s X. Y.), jenž, nakolik mi bylo známo, nebo spíše nakolik jsem to věřil theosofům, náležel k největším "zasvěcencům" jógy. Jestliže on, X. Y. a ještě další, které zde nechci jmenovat, byli žáky významných rosikruciánů, to jsem tedy podle prorocství "vnitřních kruhů" theosofické společnosti našel konečně své "guru"! Ihned jsem se rozjel do Vídně a navštívil přítele X. Y. Hostem jsem byl u jistého G. R. S. Meada, což byl, jak jsem věděl, sekretář Theosofické společnosti v Adyaru v Indii. Znamením ruky mi ukázal, že je rovněž členem "východní školy" (vnitřního kruhu). Řekl jsem mu, že jsem měl nedávno určitý zážitek, a tázal se, zda mohu hovořit otevřeně v přítomnosti X. Y. Mead přikývl. Nejdříve jsem vyprávěl o zjevení muže bez hlavy. Najednou se Mead otázal, zde neměl ten člověk na sobě od ramene ke kyčlím bílý bráhmanský provazec. Přisvědčil jsem. A nepovšiml jsem si na provaze nějakého uzlu? Zavřel jsem oči, vyvolal si znovu onen obraz a hned uviděl uzly i způsob, jak byly zavázány. Mead se zvedl, dotkl se čela a řekl: "T'was the Master." Zašilhal jsem stranou po X. Y. a zdálo se mi, jako by potlačoval smích.

Jak jsem pak ale líčil svůj zážitek s profesorem K., byl X. Y. čím dál vážnější. A když jsem se zmínil o posledních slovech profesora K., jež se týkala rosikruciánského učitele, rychle si dal prst na ústa, abych mlčel. Načatou větu jsem dokončil nic neříkajícími frázemi. Později si mě vzal X. Y. stranou a povyprávěl mi věci o Theosofické společnosti, že mi z toho vstávaly vlasy na hlavě. Věřil jsem jim! Vyhýbavé odpovědi, jaké mi paní Besantová posílala na mé písemné otázky stran jógy, ten příšerný kýč, jaký v theosofické společnosti občas vznikal i jiné věci mě posilovaly v mínění, že vše, co mi M. sděluje, je pravda. K tomu ještě přistoupilo, že jsem nedlouho předtím obdržel dopis od Williama Judge z New Yorku (Judge měl být přímým zasvěcencem takzvaného tibetského Mahátmy), v němž stálo zhruba toto: "Mistři" v žádném případě neuznávají paní Besantovou za předsedkyni společnosti; jeho naopak výslovně zmocňují sdělit to přívržencům "Východní školy". - Vše, čemu jsem doposud věřil, se pode mnou hroutilo. Celou noc jsem strávil koncentračními cvičeními - neobjevil se však žádný obraz, aby mi poskytl nějaký

náznak. Zdálo se, že "Zahaleny" ode mne odtahuje ruku. Profesor K. mě naočkoval, nákaza se šířila: příštího dne jsem řekl svému příteli X. Y., že jsem připraven uznat vedení "Rosikrucianovo" (jeho jméno jsem znal). Poté, co přítel vyslechl se zájmem má slova, ukázal mi telegram, jenž obdržel chvíli předtím. Stálo v něm asi toto: "Guru" mě přijal již před několika dny (datum se shodovalo se dnem, kdy jsem měl vidění kotvy). X. Y. mě ujistil, že vědomí Rosikrucianí jsou jasnovidci, jimž není odepřeno zít duchovní svět a někdy ani fyzické věci a že se na to mohu plně spolehnout, že oním "novým žákem" jsem míněn já a nikdo jiný. - Pln radosti jsem napsal Annie Besantové, že jsem podle proroctví daného mi na začátku našel toho, který se tajně označuje slovem "guru". A na to bezprostředně následovala odpověď - jak jsem již popsal: "mnoho je Márových hadů". Hned mě napadl muž bez hlavy. Kdo je tím podezřelým "člověkem" bez hlavy?, tázal jsem se. To je symbol, co jiného! Ale co mi ten symbol chce říci? Jistě zvěstovat neštěstí - ta jsem jasně cítil. Ale k čemu je taková zpráva, neukáže-li se také cesta, jak nebezpečí uniknout? Před čím mě to chtěl skrytý vůdce mého osudu varovat, když mi před oči postavil bráhmana bez hlavy? Opakovaně jsem si tu otázku kladl. A odpověď NE A NE najít! Byla tím mužem bez hlavy "Východní škola"? Měl jím být i nově nalezený učitel? Zmítal jsem se v nejistotě. A na trnité cestě třinácti následujících let jsem si tu otázku kladl znova a znova. A to bez odpovědi, alespoň bez takové odpovědi, jakou bych si byl přál: jasné, zřetelné a nedvojznačné. Dostával jsem odpovědi, ale byly to "pýthické" odpovědi - jednou říkaly to, podruhé zas ono. Teprve nyní, kdy mezi mnou a onou událostí leží už tolik let, vím přesně, co obraz muže s uřatou hlavou měl znamenat. Kdo přemýšlí, snáze se dostane ze slepé uličky. Až se to stydím vyslovit, a to z důvodů, jež každý, kdo četl pozorně to, co jsem napsal, uhodne. O několik týdnů později jsem jel do Hesenska, tam, kde bydlel onen Rosikrucian. Býval kdysi tkalcovským tovaryšem, neuměl číst ani psát a měl neobyčejné zkušenosti v oblasti spiritismu: nazýval je propedeutikou k pravému vědění, jež pochází jediné ze srdce, když srdce promluví. A takovou řeč srdce nazýval vnitřním slovem. Probouzí se čas od času a propůjčuje ho milost v křesťanském smyslu: Tuto cestu předával svým četným studentům, dává jim přemílat věty, jež obdržel pro každého, jak říkal, svým vnitřním hlasem. Takovým vnitřním přemíláním se budí vlastní srdce a dostává schopnost mluvit, čímž dochází i k jisté proměně těla, až nakonec, na konci cesty přebývá v žáku nesmrtelné oslavené tělo Kristovo a s ním i věčný život. Podle jeho názoru bylo nutno počínat od těla. Zbožnost v církevním smyslu toho slova, pro něj znamenala málo, pokud díky ní nedochází ke zmíněnému přetvoření těla. I kdybych se od toho člověka nebyl naučil ničemu více, než tomu, že je do proměny člověka skrze jógu zahrnou i tělo, už za toto poznání jsem mu po celý život zavázán vděčností! Takové proměny těla totiž, jak říkal, naprosto nelze dosáhnout vlastním rozumovým poznáním a úsilím.

A měl pravdu i v tomhle: Musí přijít něco shůry, co způsobí změnu - tak to vyjadřoval. Tímto "shůry" myslel přirozeně Ježíše Krista - vzkříšeného Krista, jenž

překonal smrt a je s námi po každý den - ne ukřižovaného. Neboť kdo si staví před oči neustále Ukřižovaného, jako to dělají katoličtí mniši a především Jezuité, nikoli živoucího Vzkříšeného, tomu budou "zlámany hnáty" - neboli zůstane viset na kříži. S oblibou zde uváděl Kateřinu Emmerichovou, známou nositelku stigmat. Jeho učení o proměně těla bylo neuvěřitelně hluboké a neobyčejné, připomínalo mi občas gnostiky a jejich výroky. Říkával: Křest, mytí nohou, poslední večeře i ukřižování, to vše musí v jejich přesném pořadí, jak je zachyceno evangeliem, proběhnout v našem těle, my to musíme zažít, jinak nám zůstane jen teorie a vše, co jsme slyšeli nebo přečetli bude mít cenu jen jako určitá křesťanská výchova. Z jeho 54 žáků jsem mnohé poznal. A ani jediný z nich (snad s výjimkou jedné starší dámy) nemohu označit nálepkou "svatoušek". Byli to většinou elegantní a vybraní lidé, až na pár prostých řemeslníků. Po askezi nebo něčem podobném nebylo mezi nimi stopy, u učitele ani u žáků. Tím zvláštnější, že skoro všichni časem na sobě zakusili ony pro ně tak důležité "J-ovy - tak nazývali svého vůdce - procesy". A nejen jako vidiny (povětšinou ve snu), ale často přímo v těle. Ale přesto žádný z nich nevěděl dopředu, co se mu zjeví! Navíc bylo přísně zakázáno sdělovat jiným, co, kdo právě prožívá - aby se vyloučila autosugesce. Jeden z uvedených "procesů" zde uvedu: spočíval v tom, že se na kůži objevilo písmeno. (Vědecká medicína to nazývá dermatografii a čítá k hysterii; samozřejmě aniž by měla ponětí, co hysterie vlastně je.) Každé písmeno mělo určitý význam a označoval vývojový stupeň, v němž se dotyčný nalézal. Laik může nyní snadno dospět k závěru, že zde šlo o náboženské blouznění nebo něco podobného. Ale takový názor by byl velice nesprávný. Právě naopak, mohu potvrdit, že metoda onoho učitele probouzela k vnitřnímu životu, o jehož bohatosti a hodnotnosti si ten, kdo něco podobného sám nezažil, jen stěží učiní úsudek. A do onoho mého životního období spadá také proměna mé krve, jež mě přiměla stát se spisovatelem. Odhlédám od ostatních proměn, které zde neuvádím. První uvolnění mému nitru mi přinesl již dříve vylíčený zážitek "otevření zraku" na vltavském břehu v Praze.

K tomu, jak silně může takové přemílání vět působit na člověka a měnit jeho charakter, zde uveďme příklad: Jednoho dne přišel k učiteli Dr. Franz Hartmann, jenž měl svou úlohu také v dějinách Theosofické společnosti a byl také jeho žákem jako já, a prosil ho, aby přijal za žáka mladíka, jenž k tomu měl neobyčejné předpoklady. Už po léta žil asketicky, v nejpřísnějším odříkání a v odvrácení od světa jako nějaký světec. Učitel se na chvíli zamyslel, zjevně naslouchal vnitřnímu hlasu a bezpečně prohlásil ve svém švábském dialektu: "Du irrscht, Fränzle, der Mann ischt net ächt; er glaubts blos!" (Mejlíš se Franzi, to nejní opravdovej člověk; dyť on jen věří!) Dr. Hartmann ho ujistil, že mladíka dobře zná; není pravda, že by nebyl opravdový. "Tak mu dám úkol, abys viděl, jak je to s jeho nitrem.", zněla odpověď. Za půl roku potkal Hartmann mladíka ve velkoměstě jako elegantního dandyho. S velkým údivem se mladíka otázal, co se to přihodilo. "Ale víte, to cvičení od toho hessenského blázna jsem provozoval jen pár dní a rozsvítlo se mi. Hned jsem hodil

přes palubu všechno to mystické haraburdí.“, prohlásil mladík se zářivým úsměvem. O pár měsíců později zemřel na Syfilis.“No vidíš: nýčko se ukázal“, mínil J. . . v zamyšlení, když mu Hartmann vyprávěl o tom případě, "škoda, nemoh sem mu pomoci!" Z mnohých žáků, jež náš učitel měl, jen na dvou se neprojevil takřka žádné procesy. Jedním z nich byl můj přítel L. a druhým - já. L. již zemřel odevzdaně, jako světec, ve vysokém věku. Proč právě on, jenž byl věřící křesťan a mistrem označován za jeho milovaného žáka, neprožil nic takového, mi zůstalo hádankou. U mne se to dá z mé strany vysvětlit tím, že přestože jsem se šíleně snažil sžít se - třeba i nalhat si, že se shodují - s názory pana J. . ., ze Šavla Pavlem jsem se nikdy úplně nestal. - Třináct let jsem den, co cen, aniž bych jen jediný den vynechal, cvičil mantry. - Často jsem kvůli tomu musel odkládat i důležité činnosti, jež ode mne vyžadoval vnější svět. A nic se nestalo. Vždy, když jsem si stěžoval na své soužení, se na mne učitel dlouze a vážně zadíval a řekl: "Musíš být trpělivější." Jediné, co jsem prožil, byly zvláštní, hlodavé bolesti na dlaních rukou i nohou, lehký náznak stigmat. Jiní je měli mnohem výraznější, u některých se projevil v podobě rudých okrouhlých skvrn. Učitel jim říkal bolesti křížování a byly pro něj známkou proměny v krvi. Extáze neměl z žáků nikdo; kdyby tomu tak bylo, byl by proti tomu učitel ostře vystoupil, neboť hlavním zde bylo učení, jež má zostřovat každodenní vědomí a nikoli ho poltit nebo oslabovat. A toto setrvávání v těle oproti "vycházení ze sebe", jak mu učila například stará řecká mystéria, znamenalo široký, hodnotný základ, pro cestu pravé jógy vhodnější než cokoli jiného, jenž do mého nitra vložil onen učitel jako drahocenný klenot. Existuje totiž jistá metoda "z času na čas opouštět tělo" (tento výraz je u některých okultistů zcela běžný, jiní ovšem považují tento postup za těžkopádný) a funguje jako metoda zasvěcení; ve skutečnosti je ovšem nejhorší myslitelnou schizofrenií. Dříve nebo později vede k silné medialitě, k nevyléčitelnému rozštěpení vědomí. I staří Řekové byli, jakkoli to může znít podivně, při svých mystériích obětmi určité choroby, vyjímaje ovšem ty, kteří dokázali překlenout propast onoho: "Můj Bože, můj Bože, proč jsi mě opustil?" Vrcholem učení onoho prostého hessenského učitele bylo: Lidská duše nežije v těle proto, aby ho opustila asi tak, jako se obrací zpět ten, kdo vidí, že se dostal do slepé uličky; naopak, ona má hmotu proměnit! Jeho zážitky byly v mnohém podobné zážitkům Jakoba Böhme, jehož dnes všichni vzdělanci uznávají za podivuhodného člověka. V leckterém ohledu ho jako jasnovidec dokonce převyšoval. Ovšem nebetyčně ho převyšoval oním poznáním, že odchod ze světa je klamem, ať se jeví jak chce vznešeným.

Namítnete mi možná stran těch, kdo se zajímají o mystiku (ti ostatní asi nepotlačí obvyklý úšklebek: všichni mystici, jaké jen historie zná, i Gautama Buddha, kázali a učili: "pryč ze světa"! Buddha ho například nazýval hořícím domem, z nějž pravda, rozum i praktický smysl velí co nejrychleji utéci. Víím, ale vše ve mně volá: "chyba, chyba, chyba!" - v tomto učení sice spočívá určitá pravda, ale dá se, a podle mého přesvědčení se také má vykládat zcela jinak! Alespoň pro dnešního člověka! Cítím se

v tomto svobodě smýšlet jinak, než vznešené příklady z minulosti. Pokud minulost chápeme jako dogma, stává se vždy jedem.

Zmínil jsem se, že spolu s přítelem L. jsme byli mezi žáky hessenského učitele jediní, kdo neprožili proměnu těla tak, jak to odpovídalo úmyslu našeho učitele a tehdy i našemu. Jeho chlácholení, abych jen počkal, mě po třináct let trápilo nadějí. Později, po jeho smrti - jež mimochodem učinila velký škrt přes předpoklady a prorocství jeho i jeho žáků, mi jednoho dne L. sdělil: Učitel se mu svěřil, že moje nepoddajnost, již nebylo možno roztavit žárem cvičení, pramení z toho, že ve svém nejhlubším nitru usiluji o jiné mety a prahnu po jiných cílech, nežli jsou ony křesťanské, kterým učí a jež káže on. Svůj úkol viděl v tom, přivést mě na správnou cestu. Když mi to přítel řekl, byl jsem zcela ohromen; nikdy jsem přece ani náznakem neprozradil, jak mi vždy bylo cizí a vzdálené nejen církevní křesťanství, ale i toto rosikruciánsko-gnostické křesťanství našeho učitele, když jsem sám sebe zkoumal ve chvílích největší otevřenosti. "Semitskou pověrou" ho kdysi nazval Schopenhauer vyslovuje své uznání knize "Das Upanekhat" (v podstatě moudrost Upanišad). Tato slova na mne zapůsobila již v mládí, když jsem je četl, jako oživující světlo.

Nechci přirozeně křesťanství tím, že to říkám, nijak snižovat. Naopak, jsem přesvědčen, že se světem by bylo mnohem lépe, kdyby bylo více křesťanů (opravdových). Chtěl bych ale vyznat, že i přes horlivou snahu se mi nikdy nepodařilo učinit křesťanskou víru něčím, co je mi vlastní, jakkoli jsem k tomu byl od dětství vychováván. Pro vlašné může být jen dětskou hrou. Já jsem označil třináct let, po které jsem byl žákem onoho učitele a vůdce za trnitou cestu. Vskutku taková byla a to nejen duchovně, ale i fyzicky. Jistě to může znít podivně, když řeknu, že cvičení, a to nejen ona popsaná, ale veškerá jógická cvičení, ať již jsou správná nebo chybná, neproměňují jen krev, ale s ní nutně i vnější osud. Přirozeně, řekne "osvícenec": - když člověk po osm hodin denně uvnitř přemílá určité věty, místo aby přiložil ruku k dílu (jen do toho!), zanedbává výhodné nabídky, promeškává příležitosti a tak dále, jako úplný blázen, jenž tady sepisuje nějaké nesmysly - a připadá mu to náramně důvtipné. Jistě, Čas strávený s jógou nese pro člověka i tyto následky, ale ani ten, kdo žije jen navenek, neovládá přece náhodu. Což lidstvo skutečně stvořilo něco trvalého? To by musely odedávna přetrvávat ohromné přebytky. Vnější člověk si o tom pomyslí: "No tehdy lidé ještě běhali po čtyřech! Atlantida zanikla i s její kulturou, Egypt byl zničen, Ninive rozbořeno - i naše výtvořiny nám budou vyrvány. Materialistický světový názor doznal v posledních desetiletích zkázy, tak se dnes obecně soudí. Ale hloupost! Naopak, ještě se upevnil. Odepsán je pouze teoreticky. A i to jen u těch nemnoha, kdo sledují posuny v teorii poznání, nebo na ní pracují. Ostatní zůstali stejně zabeďněni jako předtím. Mluvíme-li s laikem o tom, že smysly klamou a že to, co jimi vnímáme, vůbec neodpovídá skutečnosti - a to je poznatek, který není zrovna nejmladší -

doslechneme se u tak kulturně pokročilých lidí, že už ani nejedí rybu dvěma noži a považují se tudíž za nesmírně povýšené, že je to směšné; kdyby tomu tak bylo, svět by se nikdy nedal vyfotografovat! A co zaráží ještě více - i ti učenci, badatelé a filosofové, kteří sami zastávají stanovisko, že svět, tak je námi vnímán, je pouze jev a vše pojmají relativně, se vzpínají jako jankovitý kůň, zeptáme-li se jich: "Je-li tomu tak, proč nepřipustíte možnost určitých spiritistických jevů, při kterých se něco děje - například se materializují lidské a zvířecí postavy, proniká se hmotou, nebo dochází k přenosům na vzdálená místa? Pomocí hypotézy, jistě správné, již jste, pánové, vytvořili a dokonce dokázali, by se přece takové jevy vysvětlily neobyčejně lehce. Proč tak tvrdohlavě trvat ne jejich /ne/možnosti? Vždyť jste přece sami dokázali, že to, co se nestává každý den, nemusí proto být navždy nemožné. A navíc: Proč by za jistých okolností, neměl jeden "jev" ustoupit jiné "halucinaci"? Profesor Wilhelm Ostwald, jeden z předních učenců materialistické školy, předložil vysvětlení, co to je vlastně pohyb, jež jako žádné druhé se hodí k vysvětlení spiritistických a magických jevů. Jak je potom člověk ohromen, když slyší, co Ostwald říká o nemožnosti okultních jevů! Pokud se tak chovají hvězdy naší vědy, jak se potom divit, že se každý hňup směje, když se mluví o hodnotě filosofie?

Materialistický světový názor se podle toho, co nás učí zkušenost, nikdy nepodaří navždy porazit v teorii; úhoří se tak lehce od své cesty odvrátit nedají. Musí k tomu dojít jiným způsobem. Prostředkem, jenž by posloužil takovému účelu, by mohla být praktická aplikace jógové nauky. Před určitou dobou to vypadalo, jako by bylo spiritismu souzeno učinit průlom, potom se ale různým taškářům podařilo ho zdiskreditovat a tak z něj zůstaly jen jeho zákony, jež nabízejí klíč k duchovním hodnotám odjakživa skrytým. A i kdybychom připustili, že se spiritistické jevy proboují do obecného povědomí, zůstala by ještě otázka, zdali tím spíše nebude triumfovat materialismus, jenž bude tvrdit, že objevil novou, jemnější podobu přírodní hmoty. Vždyť materialismus nezasáhl ani objev toho, jak se dá z brambor vyrobit alkohol, tedy jak z hrubé hmoty připravit jemnou prchavou. Teprve až se podaří podat důkaz látkové proměny působící i vně, bude učiněn první cenný krok. Ale poslední překážka tím překonána nebude, neboť věda jistě řekne (a možná dokonce své tvrzení prokáže), že myšlenky patří, jakkoli to tak nevypadá, do sféry fyzikální nebo chemické - podle mne nejspíše do oblasti elektrických jevů. Duchovní názor může zvítězit až tehdy, až člověk bude moci potvrdit sobě i jiným, že hmota vůbec neexistuje, ale že je, jak tomu učí védanta a ostatní podobné systémy nauk, pouze mámením smyslů, ideou, zdánlivě zpředmětněnou. K takovému nezviklatelnému přesvědčení je možno dojít pouze cestou jógy.

Co je jóga?

Do oblasti jógy patří veškerá praxe v duševní a duchovní oblasti; je to tedy ta vědomá práce, jež právě dnes člověku tak velice chybí. Řekl bych, že jóga je kvasem, zatímco teoretické poznatky pouze moukou a vodou.

Vše, co souvisí s jógou se zdá pocházet z Asie. Jsou tedy nad tímto uměním páni Asijci? Je možné, že o ní věděli už v dobách, o nichž se nám nic nedochovalo - tvrdí se to v legendách. Nedá se popřít, že dnes už u nás není nikdo, koho bychom se mohli dovolávat jako mistra v józe. Theosofové a okultisté sice tvrdí, že praví znalci jógy zde žijí, v umrtvenosti a osamělosti, v uzavření před světskými lidmi, ale pravost takových tvrzení se samozřejmě těžce prokazuje. Jsme v tom odkázáni víceméně na víru. Kdo dá krk za to, že horliví stoupenci jógy v Indii a jinde, nejsou také jen hledajícími? Vše ale hovoří pro to, že vysoká stezka jógy s jejími ušlechtilými cíli byla už v předvěku zasuta a na její místo nastoupila schizofrenie, hysterie, medialita a další chorobné jevy. Zdokonalení lidstva? Kdeže! Campbell Oman, jenž sepsal pozoruhodnou knihu o indických asketech, mysticích a světcích, vypráví o Evropanovi jménem Charles de Russette, jenž se stal sádhúem (v podstatě kajícím) a utáhl se do samoty poblíž Simly. Ten mu vyprávěl, jak viděl své kolegy, fakíry činit podivuhodné věci. Takových zpráv jsou tucty. Bohužel většinou, jde-li jim člověk na kloub, zjistí, že jsou vymyšlené. Když sháněla anglická vláda na výstavu ve Wembley fakíra, jenž by byl schopen předvést některé z pověstných jogínských divů, nenašel se žádný!!! Za jogíny bývají často považováni taškáři a kouzelníci, což plyne z obecné nevědomosti o tom, co to vlastně je jogín. I asketa má - pokud správně rozlišujeme - k jogínovi velice daleko. Většinou je pravým jeho opakem - schizofrenikem, jímž stal díky své vybičované zbožnosti. Jóga znamená "spojení". Bhaktijógíni, například již jmenovaný Rámakrišna, nebo Ruysbroek, aby chom zůstali v Evropě, totiž tvrdí, že se v extázi spojují s Bohem. Ale mohli bychom zrovna tak říci, že prožívají rozdvojení mysli. To, že Rámakrišna (jak souhlasně potvrzují všichni jeho žáci) občas prováděl "divy", nepopírá vůbec možnost schizofrenie - vždyť u spiritistických médií a u hypnotizovaných se takové věci dějí takové věci.

Spojení, o něž jogín usiluje, je spíše neporušitelným sjednocením člověka se sebou samým. Něco takového vůbec nenalzáme u normálních lidí, jak se běžně mylně předpokládá! Každý člověk a zrovna tak každé zvíře má vědomí rozštěpeno. K tomuto náhledu člověk dojde až po delším provozování jógy. Jak podivuhodné! Každý dokáže jenom s troškou postřehu zjistit, že jeho vědomé Já se sjednocením nijak neumenší. Známkami, zda se člověk stal pánem ve svém domě jsou pak samostatná práce srdce a trávicího traktu, bezmoc vůči náladám a myšlenkám, které nás "napadají" a nemůžeme se z nich vymanit, sny, bezbrannost vůči potřebě spánku a mnoho jiného. V jistém slova smyslu takto funguje i schizofrenie. Na stejný

nedostatek poukazují i pověsti, pohádky a legendy: zlomený meč, jenž Siegfried opět scelí, zatímco trpaslíkům se to přes veškerou dovednost a prohnalost nepodařilo; spící Šípková Růženka, kterou musí vzbudit polibek; biblický pád. To vše nám vypráví o stavu člověka v jeho současnosti a současně poukazuje na jednu z možností, jak vyléčit nedokonalost: na jógu! Náboženství - *religio* znamená také spojení - u rozvinutých národů nestanoví jen morální zákony, ale nutí ty, kteří ho nejhluběji pochopí, ke sjednocení s Bohem. S jógou nemá Bůh nic společného; Buddhisté do svého systému bohy vůbec nepojali a přesto praktikují jógu.

Spojení, o něž józe jde je: Spojit podvědomí, či nadvědomí, pokud chceme používat taková slova, s běžným vědomím člověka. Známy francouzský lékárník Coué, jenž se před časem proslavil svým léčebným postupem, chtěl něco takového napodobit svou metodou autosugesce. Podle mého mínění propadl témuž omylu jako všichni dualisté, včetně náboženských: Oslovuje vnitřního člověka, nám nevědomého, jako Ty! Rozštěpené vědomí, jímž člověk trpí, se tím ještě prohloubí. Jsem přesvědčen, že kdo důkladně a pilně cvičí Couého metodu, probudí se jednoho dne jako totální hysterik a vyléčení z nemoci, jehož možná Couého metodou dosáhl, draze zaplatí.

Christian Science je dnes všeobecně známou společností. Její zakladatelka, Američanka Baker-Eddyová, odvolávajíc se na Bibli učila, že nemoci vůbec nejsou - člověk si je jen představuje. Stále rostoucí počet členů společnosti vede k domněnce, že řídit se návody paní Eddyové skutečně občas nese terapeutický efekt. Vytažena na světlo, není teorie paní Eddyové ničím jiným, než zmrzačenou védantou. Coué udělal chybu v tom, že oslovil to nevědomé v člověku jako "Ty", místo aby k němu mluvil (pokud vůbec) jako k "Já"; Eddyová, jako téměř všechny anglosasky, se nedokáže vyplést z pout theismu a dovolává se milého Boha, jehož záměry ovšem jako rázná Američanka zcela prohlédá, a opírajíc se o jeho vůli káže odmyslit si nemoci. I ona do jisté míry oslovuje podvědomí člověka. Takže i zde máme rozmělněnou jógu. A následek? U někoho metoda funguje, jinde selhává. To podle toho, nakolik je dotyčný schizofrenikem. Konkrétně u mne současně zapůsobila i selhala. v roce 1900 jsem na oslavu nového století dostal ošklivý zánět míchy. Ještě dnes jsem přesvědčen, že ho mám co připisovat oněm cvičením, jež mi předepsal J. . . a jež mi tak vnitřně neseděla. Lékaři, mezi jinými i Krafft Ebing a Profesor Arnold Pick, zkrátka nejproslulejší znalci těchto chorob, stanovili diagnózu: dědičná paralýza míchy v bederní oblasti. Ještě po třech letech, i když symptomy poněkud polevily, jsem se jen těžce pohyboval o dvou holích. Po dlouhou dobu jsem se snažil řídit se návody a předpisy Christian Science, abych se zbavil bolesti. Marně. Potom jsem jednou v noci šel sám domů do svého tehdejšího bytu na pražském Žižkově. Můj dům byl až na konci strmé ulice. Cesta byla natolik pokryta náledím, že jsem se jen s největším úsilím a s využitím podpory u domovních zdí dokázal plahočit kupředu. Zastavil jsem se a na chvíli zapochyboval, zda se mi v této tmě podaří dosáhnout mého cíle, a tu jsem si

vzpomněl najednou na to, jak Christian Science učí odmyslet si zlo. Provedl jsem příslušné cvičení, ovšem aniž bych jakkoli doufal, že budu mít úspěch, a tu jsem najednou pocítil oživení ve svých nohou, jež v kloubech tři léta už visely jako nějaké nedomrlé hadry. Minutu poté jsem byl, jak se mi jevílo, zcela zdrav. Popadl jsem obě hole pod paži a letěl jsem doslova s větrem o závod po náledí do svého bytu. Kde byla cesta rovná, klouzal jsem se jako uličník. Šťasten ze svého uzdravení jsem se uložil ke spánku. Když jsem ale příštího dne chtěl vstát, byl jsem zase tak ochromen a nemocen jako předtím. Žádným úsilím se nedal znovu navodit stav, jaký byl předcházející noci. Lékař, jemuž jsem o případu vyprávěl, se usmíval pod vousy. Viděl jsem na něm jak si myslí: "Aha, tenhle milý pán je přece "fantastický" spisovatel; co mi tu chce nabulíkovat, je plodem jeho živé fantazie. Vysvětlil mi, že jsem měl organickou poruchu míchy a něco takového se autosugescí nedá odstranit; a samozřejmě se to dá použít i obráceně - kdyby opravdu bylo oné noci došlo k nějaké změně, není možné aby se byla během pár hodin opět odbourala a nastal prvotní stav.

Ta zkušenost zaměstnávala mé myšlenky ještě dlouho potom. Po celý život jsem pojímal život jako určitý tlak, který na mě vykonává kdosi neviditelný (na začátku tohoto článku jsem použil obraz "Zahaleného"). Když se mi něco přihodí, co by jinému připadlo třeba nesmyslné nebo bezvýznamné, hned se sám sebe ptám: "Co se to po mně chce?" Když mě začaly bolet zuby, nešel jsem hned k lékaři, ale zkoušel jsem bolest zahnat nejprve po několik dní metodou sugesce, až se mi vyjevil její smysl: Nauč se být pánem nad svým vzdorným tělem! Právě taková ubohá bolest vyvolaná vlasově tenkým nervem se mi zdála být nejlepší, abych si na ní cvičil zocelování vůle. Tehdy jsem byl jako skoro každý člověk v zajetí bludu, že slůvko "já chci" dokáže srážet hvězdy s nebe. Ve skutečnosti nezlomí ani stéblo trávy. Když úsilí vůle bolest spíše posilovalo, místo aby ji odstranilo nebo aspoň zmírnilo, zkusil jsem to s vírou. S vírou, o níž se ví, že přenáší hory. Ukázala se zcela bezmocnou: zubní nerv se o ni vůbec nestaral a dělal si, co chtěl. Bylo to ještě horší. Vypětí vůle ho očividně zlobilo - víra vněm vyvolávala jen úsměšek. Potom jsem zkusil všelijak potřeštěné prostředky, jaké se najdou obzvláště u blaženého Paracelsa v jeho "Mumiích". Vzal jsem třeba dřevěnou hůlku, zakvedlal s ní poblíž nervu a potom ji hodil do ohně s představou: "Tedy shoříš, bolesti, ty bezcenná kanálie! No, copak říkáš?" Občas to mělo ohromující efekt: bolest se zdála být zaskočena a zastrášena a zadržela dech. Bohužel ne nadlouho, poněvadž za chvíli prokoukla ten podvod a vrhla se na mne ještě zuřivěji. Dlouho, velice dlouho mi trvalo, než jsem přišel na zákonitost v této očividně tak záhadné věci. Ještě o tom promluvíme. Rozštěpení mysli, jak je vrozeno veškerému lidstvu, se dá překonat univerzálním spásným prostředkem - proměnou krve. Samozřejmě postupuje tato proměna šnečí rychlostí, neboť to není maličkost vytvořit z takového opičáka dokonalého člověka. Ale přece: Později, když jsem se více ponořil do jógy, se mi podařilo zahánět bolesti zubů

určitým "cvičením", nebo jak to chce člověk nazývat, a to hned a natrvalo - zubař pak většinou hlásil při návštěvě "suchý kaz".

Jogínské knihy Asiatů jsou údajně prastaré. Orientálci čerpají své vědění zjevně právě z takových knih, především z "Jógových aforismů Pataňdžalího", což byl mýtický zasvěcenec. Kdyby dnešní fyziologové podrobili toto dílo z praktického hlediska svému rozboru, nepochybuji, že by v něm našli nejrůznější objevy pro svůj obor, nad nimiž bychom všichni užasli. Ale knihu zkoumají zatím jen jazykovědci a jiní nezasvěcení laici, kteří se pídí po jejím stáří a původu, nebo jim jde o to, jak často se v ní používá konjunktiv. A po tom samozřejmě ani pes neštěkne. Jinou takovou knihou, jež navenek vypadá jako snůška nebetyčných hloupostí je Hathajóga Prádipika. Kdo má o podobné věci zájem, ať si ji přečte ve výtečném překladu profesora Schmidta; má název *Fakire in Indien*. Ale systémem hathajógy opovrhují i takzvaní indičtí vzdělanci, neboť se v něm učí, jak se stát pány těla a právě to je u Indů v opovržení jako hloupost, neboť jim je Alfou a Omegou všeho útěk ze světa a s ním spojený únik před vším hrubě smyslovým. Vždyť přece už odedávna ctěný Sankaračarja, zakladatel filosofické školy Advaita, vytříbeného monismu, učil: "Člověk se podobá někomu, jenž pluje po vodě na hřbetě krokodýla v domnění, že je to kus dřeva. Každým okamžikem ho to zvíře může stáhnout pod vodu. Proto je třeba opustit krokodýla (tj. tělo a vše, co s ním souvisí)." Oproti hathajóze uvádí Pataňdžalí ve své Rádžajóze návody, jak se stát vlastním pánem skrze ovládnutí myšlenek. Nakolik je to možné člověku dnešní doby, jenž je osudem donucen žít ve světě, jsem vyzkoušel oba systémy a došel k přesvědčení, že se vzájemně doplňují, ovšem jen tehdy, když je nesledujeme otrocky, ale vždy hledáme za slovy skrytý smysl. I zde platí kabalistický výrok o Bibli: "Buď zatracen ten, jenž chápe Písmo doslova!"

Že indičtí fakíři se řídí Hathajógou Prádipikou doslova a zavádí je to na scesti (a v nejhorším či snad nejlepší případě k medialitě), zřetelně vyplývá z následujícího: Plukovník Olcott, spoluzakladatel Theosofické společnosti jednou ze studijních důvodů navštívil slavné ruiny města Karli, pradávného centra indických fakírů - hathajógínů. A předstoupil tam před něj asketa, vrhl se mu k nohám a úpěnlivě jej prosil, aby ho seznámil s nějakým vědoucím, neboť po celý život takového člověka marně hledá. Jen si pomysleme: Ten, jenž je fakírem od mládí, prosí Evropana o radu v oblasti, jež má údajně být nejvlastnějším pokladem Indie!

Co z toho plyne? V Ázii existují knihy i ústní tradice, ale číst je nebo dokonce pochopit, dokáží jen nemnozí. Již jsem se zmínil, že to, že jsem se přidal k duchovní škole pana J. . . proměnilo nejen můj vnitřní postoj, ale i vnější osud. Bohužel vám musím zůstat dlužen důkaz, že to nebylo zcela tak, když jsem prováděl cvičení od pana J. . . . Takový důkaz se snad ani nedá podat. Můj názor, že jóga provozovaná

s vážným zájmem a zaujetím, roztáčí kola lidského osudu, není vůbec nijak ojedinělý. U Indů se říká: "Kdo každé ráno cvičí Gavatri (pozdrav slunci) a je přitom nečistý a nezná správný ritus Rgvédy, bude rozerván. Dá se k tomu uvést spousta historických dokladů. U mne tomu bylo podobně. Záludné "náhody", jako rota pekelných čertů sesypavších se na mne, mě poháněly životem tak, že jsem občas myslel, že si nakonec budu muset zoufat. Nemoc míchy, o níž jsem hovořil, byl jen jeden z menších políčků. A tak jako ona nakonec skoro úplně pominula, i mnohé z dalších se nakonec vyjevily jako finty osudu. Neměly tedy smysl? Ale kdepak! Kdyby to vše nemělo smysl, nebyl bych si neustále kladl otázku: proč? Nějaký chytrák by mohl říci: "Kdybys byl žil jako správný šosák, usedlým měšťanským životem, a ne jako nějaký potřeštěný jogín a krom toho - ať to tedy zazní - jako nevděčník a fanfarón, byl bys zůstal zdrav, měl bys panděro vzbuzující úctu a na vestě patřičný aspoň metrový zlatý řetízek k hodinkám a . . ." pro Boha živého, proč bych vlastně jen žil? - tak bych mu opáčil.

Se mnou tomu ale naštěstí bylo jinak: míšní chorobu jsem překonal, ale vlastní výsledek pro mne měl jen druhotný význam. To podstatné pro mne bylo, jak jsem se pomocí jógy osvobodil; to bylo pro mne to hlavní. Ještě popíši, v čem spočívá metoda, kterou jsem vynalezl, aby mohla být i jiným ku prospěchu. Jen proto přeče píši tuto knihu. Některým se určitě bude zdát, že tím chci šturmovat proti náboženství a zbožnosti - to mě ani nenapadlo. Kdyby neměli náboženství, většina lidí by se skoulela do propasti a roztříštila jako chromí, jimž podrazíme berle. Má kniha je pro ty, kdo chtějí chodit vzpřímeně. - Navíc: Jóga je to, co říká to slovo, zopakujme to ještě jednou, náboženství, tedy spojení, ale ne s nějakým Bohem, ale s něčím Bohu podobným - s tím, čím by každý měl být; s tím, co skutečně je, aniž by to, zaslepen svou schizofrenií, vůbec věděl. - Abychom zevrubně porozuměli výše zmíněné Hathajóze Prádípice, je nutno trochu znát různé indické systémy, jež se v ní spojují v jedno. Z povrchního pohledu knihy vypadá, jako by ji vytvořili vládyčtiví kněží, kteří příslibem blaha pozemského i mimozemského chtěli podepřít vážnost své kasty. Najdeme tam recepty, jak se stát pánem "tří světů", či jak být krásný jako Indra, a tak dále. Všechny spočívají v předepsaném zadržování dechu - pro každou proceduru jinak dlouho (ale vždy nejméně dvě hodiny) a v různých podobných zdánlivě nemožných věcech. Ani na vteřinu jsem nepochyboval, že se toho všeho skutečně dá těmito metodami dosáhnout, ale jiní lidé na takovém adeptu přeměněném v Apolla či Kroisa asi stěží co postřehnou. Je to asi tak jako u kuřáka opia - jeho vidíme, jeho sny nikoli. Tedy se tu káže opět únik ze světa a k tomu ještě to nejhloupější učení! Čteme-li zprávy o jistých okultních jevech způsobovaných fakíry či sanjásiny - jako třeba, jak se jogín Góvinda Svámí vznášel volně ve vzduchu, což vypráví Jakolliot - jsme zaraženi a váháme, zda přísliby Hathajógy Prádipiky přeče jen nemáme občas brát doslovně. Ale neklamme se: pokud se občas u hathajógínů vyskytují fenomény překračující oblast subjektivního vnímání a jsou viditelné i pro přihlížející, není příslušný fakír ničím jiným, než spiritistickým

médiem, jak to Góvinda sám připustil, říká: "Já sám nic nezmohu, to vše činí duchové zemřelých." A o tom, že když se člověk nepřetržitě soustředí na špičku nosu, může se stát mediálním, nemůže být sporu - to už prokázal v Anglii Dr. Braid, že takovou fixací pohledu dochází k autohypnóze. Fakír Dr. Hari Dás, o němž nás zpravuje Dr. Honigberger, se dával na měsíce pohřbít, odpověděl na otázku, co prožíval, když jeho tělo leželo v zemi: "Má duše létala podivuhodnými krajinami." Hari Dás tedy uskutečnil "výstup" z těla, jak mu (podle mne) učí řecká mystéria. U vyjících blízkovýchodních dervišů dochází v jejich extázi (ek-stasis znamená výslovně "vystoupení") k něčemu podobnému, i když ne tak zcela, neboť si stále uchovávají zbytky normálního vědomí a nezmrtní v chladné nehybnosti jako Hari Dás. Podle mě to je určitý pokrok, ale zdaleka ještě ne dokonalý, neboť ten by byl v tom, kdybychom dokázali současně vládnout běžným i metafyzickým vědomím, aniž by se jedno živilo na úkor druhého. Jeden přítel, co žil dlouho mezi derviši, mi jednou říkal, že se to určitým šejkům arabských dervišů podařilo. Nemohu si to ověřit. Nic hodnotného (hodnotného v tom smyslu, jaký jsem měl vždy v patrnosti, totiž aby se účinky projevovaly zde a nikoli "tam") nemohou ovšem vytvořit ani oni - vždyť jsou to napořád theisté, prožívají svého Boha a ne sebe. Únik ze světa na odbočce určité schizofrenické cesty. Abychom mohli získat jasné vědomí současně zde i onde, nejprve bychom si museli ujasnit, co se vlastně odehrává normálně ve spánku, řekl jsem si, když jsem toho už hodně přelouskal o józe a fakírech, jogínech a derviších. Najednou se mi tato každodenní událost začala jevit velice podezřelá a významná současně. Rozhodl jsem se experimentovat: Odpírat si po několik nocí za sebou vypětím vůle spánek nevedlo k ničemu, jak jsem brzy poznal. K tomu navíc je dost případů v medicínské praxi, jež dokazují, že dlouhodobá nespavost (způsobená třeba poraněním určité části mozku) nezpůsobuje u člověka žádné signifikantní změny. Ale dva podivuhodné pokusy, jež se mi zdařily, mě posunuly zase o kousíček dál na cestě poznání. Zjistil jsem, že spánek umožňuje každému "vystoupit" z těla, anebo aspoň působit na dálku bez tělesného kontaktu. Dávná tvrzení jasnovidců, že tomu tak skutečně je, se mi staly pravdě podobnějšími. Jednou jsem v nějakém okultistickém škváru četl o tom, že když pozemský člověk zavře oči, nebeský je otevře a obráceně. Dále platí, že myšlenky přijaté ve spánku se uskutečňují. Pokus vypadal takto: Uložil jsem se na lůžko a pevně si předsevzal, že svému příteli Arturovi von Rimay, s nímž jsem se tehdy stýkal a jenž se rovněž pilně zabýval luštěním metafyzických problémů, dám ve spánku na dálku znamení, a to tak, že udeřím na dálku holí v jeho bytě do stolu. Za tímto účelem a také na podporu autosugesce a lepší představitivosti jsem si s sebou do postele vzal špacírku a pevně ji svíraje v ruce jsem usnul. Je velice těžké poručit si a usnout na příkaz, pokud to člověk dlouho předtím necvičil; myšlenky se toulají a zatlačují předsevzetí, které jsme si stanovili. Myslím, že ptáci od Stymfalského jezera z Héraklova příběhu mají znamenat myšlenky; dají se skolit jen železným šípem. Oproti očekávání se mi náhodou podařilo, také díky poslušnosti srdečního tepu, rázem usnout. Byl to spánek krátký, hluboký, zcela bezesný, podobný skoro mdlobám. Po pár minutách

jsem se probudil s tím, že se mi zdálo, že se mé srdce zastavilo. A najednou jsem měl zvláštní pocit jistoty: experiment se zdařil. Skoro jsem ani nevydržel celý den čekat, tak jsem byl zvědavý. Přítel mě navštěvoval většinou okolo desáté dopoledne. Čekal jsem, zda mi nebude něco vyprávět - marně; mluvil o všem možném, ale jen ne o jakýchkoli nočních příhodách. Po chvilce jsem se ho stydlivě otázel: "Nezdálo se ti dnes něco v noci, nebo tak. . . ?" "Tak tos byl ty!?", hned mi skočil přítel do řeči. Nechal jsem ho vyprávět, aniž bych ho slůvkem přerušil. Říkal tohle: "Dnes v noci, krátce před jednou (čas se shodoval na minutu s mým experimentem) jsem se náhle probudil vyděšen hlasitým hlukem ve vedlejší místnosti, asi jako by tam někdo pravidelně mlátil cepem do stolu. A když hluk stále sílil, vyskočil jsem ve spěchu z postele a běžel se podívat. Údery se ozývaly zprostřed místnosti, z místa před velkým stolem, ale vidět nebylo nic! O pár minut později přiběhly i moje matka a stará hospodyně plny zděšení v nočních košilích. Po chvilce začal hluk slábnout a nakonec zcela umlkl. Vrtěli jsme nad tím hlavou, když jsme šli zase spát." Tak to vylíčil můj přítel Artur von Rimay. (Nyní žije ve Vídni a může potvrdit, že co píše se plně shoduje s pravdou.) "A proč jsi mi to všechno rovnou nepověděl?", zeptal jsem se, "je to přece poměrně neobvyklá věc." Jeho poněkud zdráhavá odpověď zněla: " Já si to sám dokážu vysvětlit jen tak, že onen silný dojem, který ten zážitek ve mně vzbudil, byl následujícím spánkem zvláštním způsobem zmírněn. Chtělo by se mi skoro říci, že se mi to vše jen zdálo, tak daleko je mi to nyní, kdyby mi to jen před pár hodinami nebyla připomněla moje matka. Pověz, to jsi skutečně dokázal jen dálkovým působením vůle vyvolat tohle strašidlo?" Na důkaz jsem mu ukázal lístek, na nějž jsem si ještě v noci heslovitě zaznamenal, co jsem podnikl.

Jakkoli ta událost byla neobyčejná, významnější se mi jevil ta okolnost, že mi vše podivně utkvělo v myšlenkách jako jakási zajímavá, ale v podstatě všední příhoda. Vždyť normální by bylo, aby něco tak výjimečného se mi vpálilo a vtisklo mocně do paměti. Zaznamenala by údery na stůl mechanická membrána? Většina lidí s tím asi nebude souhlasit, ale já myslím, že ano. Podobná pozorování mi o celá léta později - když jsem byl svědkem takzvaného strašidelného zjevení v Levicu v Jižních Tyrolech - potvrdila, že při podobných událostech jsou příslušné procesy objektivní a ne čistě subjektivní a že nejde o smyslové halucinace. To, co jsem zažil v Levicu - snad to ještě popíšu na jiném místě - bylo křiklavé až fantastické, takže si to musím znovu neustále vyvolávat, nechci-li, aby to z mých vzpomínek beze stopy zmizelo. Řekl bych: Je to, jako bych to prožil před sto léty a ne v tomto životě. "No jistě, poněvadž se to ve skutečnosti nestalo" namítne povrchní pochybovač. Ne, stalo se to! Dodnes žije nemálo svědků a navíc byl o tom následující den pořízen zápis. Co ale odstraní veškeré pochyby: Došlo k fyzickým změnám na předmětech, například ke zřícení stěny místnosti za doprovodných jevů připomínajících explozi. Vždyť tu zed' museli znovu postavit! O očitého svědka události má v ruce potvrzený účet ze stavby. (Zřetelnější důkaz už snad nepotřebuje ani profesor přírodních věd.) Ale přese vše: V uvedených případech jistě spolupůsobí subtilní podobnost s tím, co lidé

nazývají halucinací. Nalézám pro to jen následující vysvětlení: Vše, co vnímáme smysly jako skutečné, je halucinací, právě tak, jak tomu učí filosofie indických Upanišad; všecičko, všecko, vnější svět i sny, horečnaté blouznění, vidiny a podobné věci. to, že předměty zůstávají i poté, co osoba je vnímající umře nebo usne, nic nevyvrací. Kdo dokáže důsledně uvažovat, na to lehce přijde. Takzvané objektivní a takzvané subjektivní se stupňovitě prolínají, že to činí dojem, že jedno je "skutečné" a druhé nikoli. A pokud se rozdíl stírají, člověk žasne a je zmaten.

Můj druhý zážitek s působením na dálku se odehrál takto: Někdy v počátcích mého rozvíjejícího se míšního onemocnění jsem se octl okolo poledne ve vlaku mezi Drážďany a Pirnou. Najednou jsem si ke svému úleku uvědomil, že jsem své nynější manželce, s níž jsem byl tehdy zasnouben, v dopise, který jsem právě odnesl na poštu, opomněl napsat cosi pro náš osud neobyčejně důležitého. Čeho se to týkalo, zde nemohu uvést, poněvadž šlo o určité soukromé věci. Ale bylo to pro nás cosi základního významu. Z různých důvodů nebylo možno poslat telegram. Co dělat? Na čele se mi vyronil studený pot. Nelze. Jak jen nalézt východisko z té situace? Tu mě napadl onen experiment s přítelem Arturem von Rimay. Když se to zdařilo tehdy, mohlo by se to přece podařit i podruhé Ne, to se musí zdařit, vždyť vše nám hraje do ruky. Předsevzal jsem si: Musíš se jí "zjevit", musíš jí varovat zvednutou rukou, musíš do jejího myšlení vstoupit, oč jde a co má učinit. Příkaz jsem si jasně slovy zformuloval a představil jsem si ho jako napsaný. A pak jsem rychle usnul a vydal jsem se v duchu do Prahy a zjevil se jí v zrcadle. (Mylně jsem se domníval, že zrcadlo visí v místnosti, v které tráví svůj čas.) Úkol, jenž jsem si uložil, byl tak komplikovaný, že jsem měl téměř za vyloučené, že by se zdařil. Ona slavná víra, údajně tak významná, nebyla tedy vůbec nasnadě. A pak: jak se mi může podařit usnout na povel mezi hlasitě brebentícími pasažéry? Cítil jsem, jak ve mně sílí strach a pochyby; cítil jsem, jak bouřlivě buší mé srdce. A tu mě napadlo opět jako tehdy na vltavském břehu: "Ze srdce věci vycházejí, v něm jsou ukryty a k srdci se upínají" a musel jsem až potlačit vítězný pokřik. Nač by mi byla ještě víra a návody, jež se podobají kuchaře: "Vezmi sto vajec atd." (Vezmi! Jistě, ale odkud?) Srdce zklidnit! To bylo to, co jsem měl a mohl, a ne vytvářet nebeské obrázky a mýdlové bubliny. Veškerou sympatii jsem nasměroval do hrudi a již po pár minutách se tep významně snížil, tak nanejvýš na 40 za minutu to odhaduji. Zmocnil se mě podivuhodný pokoj, takže jsem se ani nevyrušil, když se na mne spolecestující obrátil s otázkou; tvářil jsem se, že spím. A vskutku brzy přišel i hluboký spánek. Probudil jsem se za několik minut. A bylo to jako tehdy: Nic nenaznačovalo, zda se pokus zdařil, či ne. Ale na druhé straně jsem měl takovou vítěznou jistotu, že bylo doslova nemožná dále pochybovat nebo dělat si starosti. Záměrně jsem vyvolával všemožné pochyby, poněvadž mě zajímalo, zda se vůbec dají přivolat. Nebylo ovšem nic pravděpodobnějšího, nežli že se na mne vrhnou jako dravá zvěř. Ale div divoucí - jako by vymřely. Existuje totiž určitá vnitřní jistota, která nemůže být ničím jiným, než následkem nepopiratelné události, prožité

ve spánku. Takovou vnitřní jistotu je možno zvat "živoucí" vírou. To se potom samozřejmě nevyhnutelně uskuteční vše, čemu takto věříme. Je ovšem propastným omylem, domnívat se, že můžeme naopak vírou cokoli způsobit nebo podnítit. Kdo takto smýšlí, zaměňuje příčinu a následek.

Po příjezdu do Prahy jsem spěchal za svou vyvolenou. Přenos myšlenek se naprosto vydařil. Toto mi pověděla: "Odpoledne v určenou hodinu - asi půl hodiny po obědě - jsem se položila na pohovku a usnula. Najednou mnou cosi otřáslo a já se probudila. Pohled mi padl na nablýskanou skříň stojící u pohovky. Na její lesklé ploše jsem spatřila stát tebe jako pidimužíka (Byls jen tak asi na dvě pídě.) A měl jsi ruku varovně zdviženou. A hned potom jsi opět zmizel. Dumala jsem, cos mi to asi chtěl sdělit, ale nevěděla jsem si rady. Asi po hodině mě napadlo, že bych měla vyjít na chodbu a počkat tam na listonoše. Převzala jsem od něj dopis. Bylo na čase, jinak by byl padl do rukou těm, kterým nebyl určen."

V tomto případě jsou dva momenty, který jej činí mimořádně zajímavým: za prvé v místnosti nebylo zrcadlo, jak jsem já předpokládal. Zjevil jsem se tedy jako obraz na naleštěné ploše nábytku - jednal jsem tedy s rozvahou a praktickým rozumem. Kdybych byl z těla vystoupil, jak to bude předpokládat spiritista, nebylo by na mém cílevědomém jednání nic pozoruhodného. Ale to mi nepřipadá příliš pravděpodobné. Proti tomu ovšem hovoří, že jsem jako zrcadlový obraz nebyl oblečen tak, jako ve vlaku - v běžném venkovním oděvu, ale v bílém plášti, asi tak jak si lidé nebo děti představují duchy. Šabhavové - pradávna indická sekta, která praktikuje rozvinutou metodu, jak vycházet z těla, praví, že pokud skutečně prostorově opustíme tělo, nastoupí mrtvolná ztuhlost a údy zchladnou. Potom tělo dotyčného nemůže samo od sebe přijít k životu, musí mu někdo další pomoci masírováním kůže a tím, že mu na temeno kladou teplé těsto. U fakíra Hari Dáse, o němž psal asi před padesáti lety Dr. Honigberger, se dalo něco podobného. Ovšem je naprosto nemožné, abych tehdy v železničním vagóně propadl katalepsií - toho by si byli spolucestující všimli. Druhým nápadným momentem je, že má snoubenka nepřijala můj myšlenkový povel v té podobě, jak jsem si to usmyslel. Kdyby se tak bylo stalo, vše by se bylo pokazilo. Spíše jednala instinktivně, dalo by se říci. Tedy do jisté míry korigovala můj plán. Je to o to podivnější, že když se probudila na pohovce, hned neuhodla, co má udělat. Dělá to dojem, jakoby nejprve v hloubi pod prahem svého vědomí zpracovala, co jí bylo v myšlenkách předáno. Koho by zde nepřepadlo podezření, že to nekonečné moře "nápadů", které nás vedou k jednání, a o nichž soudíme, že se jich můžeme chopit nebo je pominout, pochází vlastně odjinud? V grandiózním indickém eposu Bhagavadgíta, jenž toho výslovně o józe říká více, než kterákoli jiná kniha, to stojí takto: "Každý čin, který se zde odehraje, probíhá podle zákona přírody. Říkat 'Já činím tento skutek' je žvást a sebeklam." Škoda, že se o tomto díle neučí ve školách! Dospívající mládež by z něho měla asi větší prospěch, než z četby Iliady.

Právě popsaný případ patří podle mne k sugesci na dálku, podobné radiotelegrafii v oblasti fyzikální. Pomohly při něm i představy příjemce, konkrétně od dětství vštěpovaný nebo dokonce zděděný názor, že "zjevení" musí být vždy oblečeno bíle!

Aby mohl takový přenos myšlenek vůbec proběhnout, jak to bylo výše popsáno, je nutné, aby člověk měl orgán, jenž takový "dálkový telegraf" umožní. Jaký je to orgán? Jsou to dva orgány - jeden něco jako anténa a další, jenž by byl přijímačem? Na to se při dnešním stavu vědy nedá odpovědět. Theosofové říkají (určitě to odněkud pochytili, nejspíše z Indie), že mozková šišinka je orgán obojí způsobující. Mně se spíše zdá, že tím vysílacím orgánem je srdce. Při pokusu zachytit myšlenky mě posílané jsem měl, pokaždé když se mi to podařilo, zřetelný pocit, že to probíhá někde v mozku a sice tak, jako bych tyto myšlenky sám vytvářel. Z toho usuzuji, že přijímajícím orgánem bude mozková kůra, nikoli šišinka. Také je mi nápadné, proč anatomie nazývá právě mozkovou kůru zvláštním latinským názvem "pia mater". Dosud se mi nepodařilo přijít na to, kdo ten název původně vymyslel. Pravděpodobně to bude ten, kdo také pojmenoval nejspodnější úsek míchy "Sakrálním plexem". Vyplatilo by se posvítit si na to; mohlo by nám to osvětlit systém, původ i metodu zmíněných Šabhavů, jenž úzce souvisí s Hathajógou. Šabhavové se opírají o písemnou tradici nazvanou Agama, která má být údajně starší než védy. Naši dějinní badatelé sice tvrdí, že Agamy jsou pozdějším dílem lidského ducha a pro "pověry" v nich obsažené představují jejich degeneraci. Nemohu se zbavit podezření, že oni učenci až příliš rádi a bez patričního přezkoumání prezentují jako úpadkovou odvozeninu leccos, co jim pro jim nesrozumitelný obsah zčásti nebo vůbec nepasuje do jejich obrazu světa. Pro mne vypadají Agamy spíše jako trosky tajného, nejspíše ovšem zkomoleného a napůl zapomenutého pradávného vědění. V mahájánovém buddhismu nalézáme jejich stopy, o tom nemůže být pochyb; je možné, že pocházejí z pradávného tibetského náboženství Bon a tím z centrální Číny. A jak nyní slyším, nejnovější výzkumy v této oblasti prý potvrzují to, co jsem se již dříve domníval čistě na základě instinktu.

Agamy učí, že je v lidském organismu sedm center vnímání a magického působení. Obzvláště zarputile materialisticky smýšlející indický výlupek, "reformátor" Dhajánanda, tomu nechtěl jen tak věřit a rozhodl se přesvědčit se, zda to je pravda nebo ne. Tak rozřezal mrtvolu řeznickým nožem. A ejhle: nic nenašel. Vy se tomu smějete? Což u nás není také dost podobných makových hlav? Zmíněná centra - čakramy, či lotosy - se mají nacházet v míše; nejnižší v sakrálním plexu (v kříži) a nejvyšší na horní polokouli lebky. (Ani tuhle blažený Dhajánanda nenašel; asi zapomněl rozkrájet vzduch nad mrtvolou.) Jeho ctihodnost, reverend Leadbeater, pán nanejvýš podezřelí - dnes hlava theosofické společnosti přinesl do Evropy učení Agam, jež bylo do té doby v Evropě sotva známé. Ježto neuvedl její zdroj, pojali ji jeho nic netušící žáci jako jeho vlastní konstrukt a jejich víra, jakožto adeptů, tím byla podepřena. Do Německa ji přinesl Dr. Rudolf Steiner, zakladatel

antroposofického hnutí. Nevím, zda on znal její zdroj. Šabhava toto učení používá jen k tomu, aby vystupoval z těla. Dosáhne toho tak, že se nejprve soustředí v myšlenkách na "nervstvo" nejnižšího plexu, poté, když se mu dostalo určitých vidin, jež mu potvrdí, že první proces proběhl do konce, přistoupí k druhé čakře a tak dále, až se probourá krajinou lebeční a unikne do širého prostoru. Pokud uskuteční tento poslední experiment, veškeré tělo na jeho znamení ztuhne jako mrtvola. Když to čteme, vtírá se nám domněnka, že zde máme komplikovanou, ovšem ale také velice smysluplnou metodu navozování a provádění autosugesce. Tento proces znají i hathajógíni, opírající se o Prádipiku, nikoli o Agamy; nazývají ho vzlínání kundalini (hadí síly). Zřejmě pro toto vnější označení přišli asijské a egyptské zaklínači hadů na nápad, cvičit hady k veřejnému vystupování. - Gautama Buddha na jednom místě praví: "Ze svého těla vytahuji další, jemnější, jako dítě vytahuje sladký hrášek z hrubých lusků." I on tedy zjevně tento proces znal a cvičil ho.

Šabhavové tvrdí, že při soustředění se na tu či onu čakru, máme vždy určité vidiny. Jednou z prvních vidin má být, že člověk věří, že vjíždí na bílém koni do ráje. Ježto zřejmě i Mohamed měl tentýž zážitek, dá se předpokládat, snad díky uvolnění míšního provazce při nárazu, nebo jinak, možná i díky epilepsii, jíž trpěl, se oživila příslušná čakra. Šabhava by se asi, kdyby se mu něco podobného přihodilo, prorokem nestal. Mohamed nebyl ovšem zasvěcen do Agam - byl jen theistou.

Že se dají vidiny navodit pouhým poraněním páteře, je méně pravděpodobné, a při povrchním pohledu to žene vodu na mlýn těm, kdo se kloní k mechanistickému světovému názoru. Přesto se to zřejmě občas stává. Jeden můj přítel, nadšený sportovec a materialista až dojemný, dostal jednou při fotbalovém zápase v Birminghamu těžký kopanec do kříže, takže ho měsíc sužovaly těžké bolesti. Tehdy se u něho dostavily, jak mi vyprávěl - a on byl navýsost pravdomluvný člověk - zvláštní halucinace. Když chodil po liduprázdných ulicích, vídal, především v noci, bílé zakuklené postavy, a to tak zřetelně, že někdy myslel, že jsou to masky, na které náhodou narazil. A často se s roztaženými pažemi plížival ke stěnám domů. Když jsem se ho otázel, co si vlastně při těchto zjeveních myslíval, dostal jsem od něj pro něj charakteristickou odpověď: "Nic!" Soudím, že vidiny nevyvolalo u mého přítele tělesné zranění, jež utrpěl, ale myšlenkový proces: Kdo totiž zakouší na libovolném místě těla bolest, nevolky na toto místo myslí - tedy do jisté míry provádí ono koncentrační cvičení, jež Šabhava provádí vědomě a záměrně.

V poslední době proslavená stigmatička Terezie Neumannová v Konnersreuthu si nošením těžkých břemen zkřivila páteř, a trpěla tím dlouho, možná ještě dnes, nevím. Jednoho dne u ní začalo probíhat křížování a opakovalo se každý pátek. Krvácely jí při tom oči a rány/skvrny na ruku. Navíc už dlouho, údajně až rok,

nepřijímá žádnou potravu. Takové věci se tradují o katolických světcích. Je možné, že jednoho dne Terezii Neumannovou "odhalí"; zda právem či neprávem je jedno. Velice často "činíme odhalení", když nám něco nepasuje do krámu, ale stovky podobných dosvědčených případů tím nesmažeme. Zbožní lidé si vyloží případ Terezie Neumannové jako zázrak, nebo jako důkaz toho, že Ježíš Nazaretský byl skutečně ukřižován. Jógín prohlásí: symptom oživení té či oné čakry. Pravděpodobně dokonce řekne - aspoň já bych to řekl, i když ovšem nejsem žádný Šabhava: Hlubinný význam biblického příběhu o ukřižování, ať už se příběh sám odehrál nebo ne, se podobá Mohamedově jízdě do ráje na bělouši Berrakovi. (No prosím, jen si mi vyčítejte bezbožnost a zvrhlost. Vždyť - co je bezbožného na tom, jestliže takto bez obalu vyslovím své mínění?)

Zevrubným studiem všemožných knih, jaké jsem dříve vášnivě pěstoval, jsem jednoho dne padl na dílo s názvem: "Klíč k duchovnímu světu". Pocházelo od člověka poloviny minulého věku jménem Kerning. Badatelé na poli mystiky díla tohoto člověka, jenž se občanským jménem jmenoval Krebs, byl tenorista a zednář, zcela neznámá. Ovšem byl to člověk, jenž bude jednou velice znám a ceněn. Kerningovy knihy jsou sepsány záměrně tak, aby se laik domníval, že ty spisy napsalo dítě nebo omezenec. To, čemu Kerning učí, nebo spíše co naznačuje, připomíná do té míry nauku o čakrách, že bychom mohli dojít k závěru, že studoval Agamy. V oné době to byla ale v západním světě holá nemožnost, neboť nikdo tehdy neznal ani jejich jméno. Navíc sám Kerning uvádí, z jakého pramene čerpal - z rituálů Svobodných zednářů! Při probouzení čaker mají velkou a tajemnou úlohu určité hlásky a podobně je tomu i u Svobodných zednářů. Podle mne to ještě nikdo bezvadně nevysvětlil. Kerning však tvrdí, že objevil, jak se mají použít, aby způsobil to, co já nazývám "proměnou krve": musí se broukat a odemílat jako nějaká litanie! Předepisuje tedy něco podobného, jako můj zemřelý učitel J. . . ! Podivuhodné. J. . . neuměl číst ani psát, na počátku své dráhy neznal Kerninga, ale přesto připadl "sám od sebe" na systém téměř totožný! Běžné vysvětlení ústní tradicí, nebo skrze předčítání zde naprosto neobstojí. Vědění, jež se má pro lidstvo uchovat, neboť má význam pro jeho pokrok, může být klidně i po tisíc let skryté, ale vymýtit se nedá! Kdesi nějak přetrvává jako cenný zárodek a když přišel jeho čas znovu raší. Blázniví vojáci a fanatici jako kalif Omar, jenž spálil a zničil alexandrijskou knihovnu s odůvodněním, že je-li v oněch knihách totéž, co v Koránu, není jí třeba, a je-li v nich něco jiného, je škodlivé ji ponechat, mohou i v budoucnu klidně zuřivě bojovat se stíny na zdi. Sami si pořízují z ostudy kabát - světlo se nedá vymýtit; žije dále v lidské krvi.

Mezi jinými Kerning také sepsal práci nazvanou Odkaz. Před lety jsem ji vydal pod pseudonymem Arch Censor Kama, což bylo mé jméno v lóži jistého tehdejšího asijského okultního řádu, bohužel naprosto sterilního. Originál rukopisu připsal Kerning odkazem otci mého zesnulého přítele dědičného hraběte Leiningen-

Billigheima, od nějž jsem jej také dostal. Spisu má neobyčejně významný a poučný, ovšem také nebezpečný obsah, pro každého, kdo se prakticky zabývá jógou. Když jsem předkládal tento spis veřejnosti, nevěděl jsem nic o tomto nebezpečí, jinak bych nebyl dal do tisku. Naštěstí je dnes nezvěstný; nevím vůbec, kdo ho tehdy kam zašantročil. Podobně jako v Hathajóze Prádípice se v něm učí dechovým cvičením, jen podstatně hlouběji - a možná úplně nesprávně!

Protože Kerning neměl k dispozici jiné prameny, nežli rituál Svobodných zednářů, zdá se očividné, že i v něm je skryta pradávna tajná nauka, jež je nyní zednářům dneška již knihou sedmi pečetěmi zapečetěnou. Sledovat ji by mohlo povolánému badateli dnes přinést spoustu odhalení. Sledovat kořeny a původ Svobodných zednářů lze i při bedlivém úsilí jen pár století nazpět; legenda, jakkoli stará jen může být, zůstala podnes legendou!

Kerning byl theista, ale v jemnějším smyslu, nežli ostatní mystici. Extází a vytržení zůstal po celý život ušetřen. Na druhé straně byl naprostým metafyzikem a jasnovidecťví a podobné věci považoval zcela za přirozený jev, jenž se dá vypěstovat. Jeho systém, většinou uvedený jen v náznacích a pravděpodobně záměrně ne zcela jasně popsany, se nedá přesně vystihnout slovy. Absolutní nitro člověka (jež má Coué za "toho jiného") k vnějšmu člověku hovoří pouze nejasnými předtuchami, vycítěnými varováními, instinktem apod. Nikdy, nebo jen u jedinců od narození mimořádně obdarovaných, se to neděje přímo v řeči. Následkem je, že se člověk často, dokonce většinou, v nich zmýlí, neboť mnohé z klíčivých úzkostí jsou způsobeny tělesnou nepohodou, nemocí - a my si je vykládáme jako varování. Tato "klamnost" pocitů, je jistě také důvodem, proč se lidstvo časem od instinktů čím dále více odvracelo, jako od falešných bludiček. Jaká škoda! Sice opustilo nebezpečná třasoviska, ale namísto toho vstoupilo do kamenné pustiny neduživého a střízlivého rozumového žití.

Kerning chtěl skoncovat s nejistotou, jež vládne u těchto vágních pocitů. Říká, že něco takového může nastat pouze stvoříme-li bezchybné spojení, umožňující dorozumění mezi vnějším a vnitřním člověkem (dnes mu říkáme podvědomí). A to se poznenáhlu samo buduje, pokud uvnitř, v duchu sdostatek přemíláme určité hlásky (pamatuji-li se dobře, bylo jich jedenáct) a především slovo "Já". (Ve védách konec konců také stojí, že kdo zopakuje svatou slabiku *Óm* tolik a tolikrát - jsou to miliardy - obdrží odměnou za to "vykoupení".) - Nitro se tím totiž naučí postupně vyjadřovat se slovy a nebude už třeba zprostředkování pomocí pocitů. To zmizí a bude nahrazeno spolehlivějším způsobem. Nazval to "vnitřní slovo" - stejně jako můj bývalý učitel.

Jeho dechová cvičení měla za cíl získat srozumění s veškerenstvím, aby k tomu, jenž se v nich stane mistrem, vesmír hovořil.

V Hathajóze Prádipice se k tomu říká: Člověk se nadechuje jednou levou nosní dírkou a po chvíli zase pravou. Zase pozorování, jež zcela sedí. Naše medicína mu doposud nevěnovala pozornost. Prádipika dále tvrdí: Dokud člověk dýchá takto střídavě vlevo a vpravo, zůstává obyčejným smrtelníkem a je podroben neodvratně své karmě - svému osudu; jeho vůle v tomto není svobodná. Podaří-li se mu však nadechovat do "Susumny"(do míchy!), bude osvobozen, stane se vševědoucím, do značného stupně čarodějem, jenž dokáže uskutečnit vše, co chce. (Člověk ovšem může dojít k úsudku, že ježto rádžajóga výslovně požaduje, aby každé sobecké přání bylo dlouho předtím spáleno a stráveno, je taková všemohoucnost poměrně ubohá. Rádžajóga ovšem předpokládá nepokrytě a samozřejmě existenci centrálního Já, jež do sebe pojímá veškeré monády na konci jejich cesty k němu, proměňujíc všechna oddělená přání v jediné!) Dnešní indiští a tibetští jogíni chápou toto vtažení dechu do míchy doslova. Křečovitě zadržují fyzický dech, až omdlí - přesněji vyjádřeno - až propadnou transu. S jakým strašlivým úsilím je toto vše spojeno, má-li k něčemu takovému dojít, se může každý snadno přesvědčit, když si to vyzkouší. Nejdřív se dostavuje pocení, pak již kůže na člověku doslova pění a konečně - se člověk volně vznese, řekli mi jednou. Já jsem dospěl k tomu pění, dál ne.

Po léta jsem byl názoru, že "Pránájána" (tak se to v Indii označuje) je návod, který je třeba doslova fyzicky dodržovat. Ani dnes nepochybuji, že i takto vnějšně použit, přináší podivuhodné výsledky - ovšem, jak se mi zdá - v oblasti spiritisticko-mediální; poněvadž když jsem pozoroval média, s nimiž jsem přišel do styku, vždy se u nich dostavily poruchy dýchání, když upadla do transu. Právě spásy jistě nelze dosáhnout jen zadržováním dechu. Trans totiž je oddělením nebo odtržením vědomí a ne jeho "sjednocením", které zaznívá už ve slově "jóga". Tedy jde o krok nesprávným směrem. Pataňdžalího Rádžajóga, o které jsem se už zmínil, ukazuje cestu z opačné strany. Nemá se vycházet od dechu jako od příčiny, ale od koncentrace myšlenek. Bude-li tato dostatečně silná a hluboká, nastane Samádhi (vytržení) a v jeho důsledku se také zastaví dech. - Když mě v roce 1914 navštívil mladý bráhma, jenž toho věděl mnoho o józe, ale měl také evropské vzdělání - studoval v Oxfordu - a vyptával jsem se ho na jeho názor na Pránájánu, k mému úžasu mi řekl, že atmosférický vzduch skutečně může dospět až do míchy, pokud nenalezne jiného úniku ze sevřených plic. Na mou námitku, že je to přece anatomicky nemožné, jen pokrčil rameny. Pokud by měl mít pravdu, nemůže, dle mého mínění, jít o obyčejný vzduch. Možná se díky absorpci kyslíku v plicích odděluje některý z nedávno objevených vzácných plynů, např. hélium nebo argon, nebo nějaký zcela jiný a proniká až do míchy. To je ovšem jen domněnka. Můj poněkud svévolný předpoklad se dá částečně podepřít tím, že indický výraz "prána" neznamena dech, ale spíše životní sílu. Lalova slova (Tak se jmenoval můj indický přítel) vzbudily mou pozornost tím více, že podle jeho tvrzení pocházely z úst pravého jogína, jehož našel po klopotném hledání, takže jsem se rozhodl opět začít s hathajógickými dechovými cvičeními, s nimiž jsem skoncoval už dávno v mládí.

Podobně jako dříve jsem to ani nyní nedotáhl dále než na asi dvě a půl minuty zadržovaný dech. Už jsem chtěl cvičení zase nechat, ale jednoho dne nastal zvláštní jev: už jsem se potil bláznivým úsilím protáhnout dechovou pauzu aspoň na tři minuty, když mě popadl zdánlivě smrtelný třas. Neschopen dále podržet v plicích vzduch jsem hodlal vydechnout, ale tu se najednou dostavil pocit nebývalé lehkosti a k mému ohromnému údivu jsem nedokázal vydechnout. Naopak musil jsem se nadechnout! Vzduch v mé hrudi úplně zmizel! Jako by ho mé orgány absorbovaly, vysály! Přitom můj hrudník nebyl vpadlý nebo vtažený jako obvykle, ale nafouklý, lépe řečeno: vytlačený ven - jako na počátku. Tento jev mě tak zaskočil, že jsem byl chvíli úplně bez sebe. V důsledku této vnitřní rozháranosti se už nic neudálo, než že jsem jakoby schvácen křečí nadechl a nevědomky uvedl s tím opět v soulad vlastní napětí hrudníku. Když mé ohromení poněkud ustoupilo, řekl jsem si: pravděpodobně jsi vydechl, aniž sis toho byl vědom; opakoval jsem tedy experiment, rozhodnut bedlivě se při tom tentokrát pozorovat. Dlouho se to nechtělo podařit, neboť abych dokázal zadržet dech na dvě a půl minuty, musím - alespoň já - na tom pracovat nejen svaly ovládanými vnější vůlí, ale také jistým způsobem "zadržet myšlení". Ovšem fixace myšlení při současném sebezpozorování je téměř nemožná. Stále ještě věřím, že podobné zmizení vzduchu v plicích se ještě dostaví, abych měl jistotu, že jsem tehdy opravdu nevydechl. Přítel Lall mě výslovně varoval, abych v dechových cvičeních nepokračoval: Není-li tělo na ně zralé končívají nevyлéčitelnou nemocí nebo smrtí. Nevěděl jsem, zda je mé tělo zralé, rozhodl jsem se tedy i přes jeho varování postupovat na vlastní pěst a zjistit, zda zralé je. A proto jsem také pro všechny případy prováděl zmíněná dechová cvičení. Náhle jsem je však přerušil, neboť v mém vědomí vyvstala bouřlivě varování v podobě nepřehlédnutelných vizionářských obrazů. Přišly trochu pozdě: Ztratil jsem totiž zcela fantazii a schopnost literárně tvořit - připadal jsem si jako slabomyslný. Dlouho jsem vůbec nemohl psát. Upadl jsem do takové letargie, že jsem se po celé měsíce odhodlával vyjít z domu. Proseděl jsem zadumán celé dny, od rána do večera v lenošce. Stravovala mne životní rozmrzelost, že jsem si až zoufal. K tomu se přidružila zoufalá žízeň. "Je to cukrovka?", ptal jsem se sám sebe. Neměl jsem odvahu dát se vyšetřit. Báł jsem se pravdy. Nejubožejší zbabělost, jakou může člověk předvést! Pak na mě manželka naléhala, abych šel k lékaři. Nechtěl jsem; šel jsem místo toho - k lékárníkovi. Ten stanovil osmiprocentní podíl cukru v moči! Hezký dárek! Pro jogína, jenž má být prost jakýchkoli nemocí. Osm procent! Takový úrok by si mohla dovolit Státní banka a ne spisovatel. Tedy nezbývalo, než nastoupit - když se mi osud natolik vysmál - pouť do Canossy a jít k lékaři. Dva roky jsem se živil na jeho radu snad jen papírem. Cukr sice ustoupil, ale také jsem ztratil na váze. "Teď už se brzy volně vzneseš" - vysmíval jsem se sám sobě. Ještě deset kilo dolů a půjde to úplně samo. Říkal jsem si, zdali nemám pokračovat v dechových cvičeních; možná jsem s nimi přestal příliš zavčasu. Ale varovalo mě srdce v nitru. Tak jsem se rozhodl aspoň pouvažovat, zda za hathajógou a jejími cvičeními není ještě nějaký hlubší smysl, nežli když se pojímá zcela mechanicky. A poznenáhlu mi

začalo svítat: dechová cvičení musí člověk dělat úplně jinak. Jen pár měsíců pokusů a testování, a přišel jsem na jejich vlastní smysl.

Od té doby si myslím, že vím, jak se stavět ke všem těm pozicím, které fakíři zauímají a jak docílit, aby působily. Ozřejmilo se mi toto: Děje se to podle předpisů, které v šerém dávnověku měl za správné ten či onen tápající napodobovatel, když se setkal s pravým jogínem. Proč ten či onen prostojí celý život na jedné noze? Proč se jiný věší hlavou dolů na větev stromu a zůstává na ní viset po celé dny? Proč jiný opírá palec po celý život o dlaň, až mu nehet proroste masem na druhou stranu? Domnívám se, že jsem pochopil proč, kde leží klíč k tomu všemu. Stát nepohnutě na jedné noze (něco podobného provozovali také takzvaní svatí stylité, ovšem nevědouce proč) je cvičením rovnováhy. A proč cvičit rovnováhu? Na to jsem hned nepřišel. Přišel jsem na to, když jsem si takové cvičení udělal. Samozřejmě jsem se přitom komíhal ze strany na stranu. Poté se ale - zpočátku nepříliš zřetelně - dostavil pocit určitého těžce popsatelného "sjednocení" - nemám pro to jiný výraz -sjednocení se sebou samým! A brzy jsem dokázal tento pocit navodit, aniž bych k tomu musel vstávat. Už sama vzpomínka ho automaticky probudila. A právě probuzením takového zvláštního pocitu sjednocení jsem nakonec dokázal, že cukrovka začala pomalu ustupovat, takže dnes mohu žít bez nějaké zvláštní diety, téměř tak, jako každý zdravý člověk. Abych byl poctivý, musím se ještě zmínit, že jsem krátce před svým vyléčením čirou náhodou bral určitý lék, který ale neměl působit na cukrovku, a také ho prozatím žádný lékař nikdy na cukrovku nepředepsal; měl působit pouze na určitý nepříjemný její symptom. (Pokud to nějakí cukrovkáři chtějí zkusit, jmenuje se Nujol.) Je možné, že i tento lék přispěl k mému vyléčení, ale moc tomu nevěřím. Blahodárné působení, jež cvičení rovnováhy v každém ohledu vyvolává - naprosto v každém ohledu, na to je potřeba důrazně upozornit - je tak neobyčejné, že se ho až bojím popsat, abych příliš brzy neoslabil sílu svého obecného tvrzení. Vyléčit nemoc, je totiž to nejmenší, zač cvičení vděčím!

Ptáte se, jak může mít obyčejné cvičení rovnováhy tak ohromný účinek? Trénovaný horolezec, co nezná závrať, má přece také správný pocit rovnováhy, a přesto bývá občas nemocný! Totiž - pokud by šlo jen o tělesnou rovnováhu, námitka by zcela platila. Ale tak jednoduché to není. Musí něco, jak říkal můj zesnulý učitel, k tomu "přijít shůry". Ne, to není milost, ani za nic! Osud nikomu nenadržuje. Snad to nejlépe vyjádřím obrazem: onen vnitřní a skrytý, od nás odlišný a za běžného vědomí nám vzdálený (až příliš vzdálený!) člověk, onen Zahalený, v nás jistě stojí vzpřímen; vždyť on jest naší míchou, naší susumnou, kterou má jóga na mysli. Když stojí vnější člověk "křivě", tedy v určitém smyslu vůči němu křivě, je od něj oddělen, nekryje se s ním. Je tedy pro toho, kdo "dýchá vpravo a vlevo", cizí, nevidí ho ani nevnímá. Zkusme ještě jinak: Zlomený meč, tedy člověk se svým pozemským vědomím, není přelomen napříč ani po délce; (Skutečně existuje pověst, jež tvrdí, že Siegfriedův meč byl zlomen po délce?) je rozštěpen! Sjednotit se se "Zahaleným" -

lodivodem s maskou jsem ho jednou nazval v jedné ze svých novel - svým vědomím i citem, to uznávám za smysl svého života. Je-li to smyslem a cílem každého lidského života, si netroufám posoudit; zdá se však, že předběžně většině lidí stačí bezmyšlenkovitě se ubírat ke hrobu, jako úhoři táhnou k moři. - Jakým způsobem dojde u mne ke sjednocení se Zahaleným, mohu pouze hádat. Takové procesy trvají po léta, odehrávají se krok za krokem. Ať se nikdo nepoddává klamu, že nějak pokročil, než vyzkouší to, co jsem zde uvedl jako příklad. Také ovšem nechci tvrdit, že můj pokus je jediným vodítkem, jak se k věci postavit. Zcela naopak: Domnívám se, že musí každý sám objevit onu pro něj správnou metodu. Každý z nás je jinak "nemocen" a rozštěpen ve vědomí.

Pokyn, jak si kdo při tom má počínat, můžeme občas dostat ve snu. - Před tím, než jsem se dal do cvičení rovnováhy, jsem měl významný sen, jenž se po několik nocí opakoval a proto na sebe upoutal mou pozornost. Sny nejsou nic jiného, než co zří člověk ve spánku; a vidiny, jež jsem měl, nebyly ničím jiným, nežli sny v bdělém stavu. U obou se vychylují oční osy: Ve snu má člověk podobně jako zvíře vytočeny oční osy vzhůru. A jak sny, tak vidiny, jsou bezcenné, pokud se člověku nepodaří si je vychovat, aby se mu staly vůdci. Ovšem celý život nemá smysl, když nám neukáže, kam máme nasměrovat lodičku svého bytí. A vytrénovat se k tomu, aby naše sny dávaly smysl, je lehčí, než si lidé většinou myslí. Potřebuje to jen vytrvat, nepovolit; chce to jednou provždy se rozhodnout: nenechám toho, i kdyby to mělo trvat tisíc let! Musíme se ukládat ke spánku s neodbytnou otázkou: jaký význam má sen, jemuž právě jdu vstříc? Děti chodí spát s přáním, aby se jim zdálo něco hezkého, a matky je ještě v takovém sentimentálním úmyslu utvrzují! - Dělejte to tak, jak vám radím; nejprve po určitou dobu se bude odehrávat obvyklý rej snů, ale pak se v nich vytvoří řád. Zahalený k vám začne promlouvat. Ponejvíce symboly, občas však, pokud jste ovšem k tomu nadáni, zřetelnými, nedvojznačnými obrazy, nebo dokonce slovy. Pokud slova nebo věty říká určitá postava, kterou vidíme ve snu, je na místě nejvyšší nedůvěřivost. Může za tím být určitá mediální událost, jež je ze své podstaty klamná. Slova a zvuky sdílející nám něco ve snu musí vypadat, pokud jim máme a můžeme věřit, asi tak, jako by člověk hovořil sám k sobě. Kdo kráčí pravou cestou sjednocení, nikdy Zahaleného neuvidí; jak by také mohl vidět, co je ve své podstatě on sám? Lidé sice občas vidí své dvojníky - například Goethe takového viděl - ale to není onen Zahalený! Je to něco docela jiného a já nemám nyní důvod zde o tom hovořit. - Zdálo se mi tedy, že stojím na travnatém vršku hory, kde byla plošina zvící jen pár čtverečních metrů, pokrytá jemnou, kluzkou trávou. Cítil jsem nepříjemnou závrať a ze strachu, abych se nezřítil, spustil jsem se jako zvíře na všechny čtyři. Vstát jsem se neodvážil. - A tenhle sen se mi několikrát opakoval. Co mi říká, bylo naprosto jasné, ale praktické poučení jsem si z toho nedokázal dlouho vyvodit - chápal jsem jej příliš povrchně. Myslel jsem, že je to triviální pobídka, jak se mám chovat v životě navenek. Ve svém vedlejší významu byl určitou pobídkou, neboť jsem se tehdy octl v situaci, kdy jsem řádně nevěděl, co

vlastně dělat. Hlubší smysl snu ale byl: v bdělém životě musíš cvičit to, co se ti zde předkládá jako obraz! To tě zase o krok přiblíží ke sjednocení s tím nejhlubším, stálým a věčným, jež vždy stojí zpříma! Jenom takové poučení má pravou hodnotu! Pojímáme-li je příliš lacině, třeba si pak vzít poučení z pohádky o vojáku, jenž v jeskyni našel nejprve měďáky, pak stříbrné a nakonec zlatáky. Čím častěji se mi tento sen vracel, tím více jsem se snažil na onom kluzkém vršku postavit, a ne a ne se mi to podařit. Potom se sen proměnil: Byl jsem v pokoji pouze s jedním východem, přímo přede mnou. Chtěl jsem se k těm dveřím dostat, ale musel jsem přitom minout vysoký podstavec, na němž ležel svinut jedovatý had připravený vyrazit a skočit na mě, jakmile bych se přiblížil. I tohle se několikrát opakovalo, a stejně jako v prvním případě, ani zde se mi nepodařilo zvítězit. V různých příbězích, především okulturních příbězích původem z východu, se praví, že dospěje-li člověk k určitým fázím svého životního vývoje, přepadá ho úděsný strach, který nedokáže vůbec vnější vůlí překonat. A podobný strach jsem pociťoval ve snu při pohledu na onoho hada. Nakonec i v mém bdělém životě tehdy šlo do značné míry o to, abych se rozhodl začít cvičit zklidnění srdce; navíc veškeré rozumné prostředky, jež jsem k tomu používal, zcela selhaly. (No jistě, průvodní symptomy cukrovky, prohlásí lékař, ale tím odhalí jen polovinu pravdy.) A zklidnit srdce skutečně v tomto případě vůbec nepomáhalo. A teprve, až jsem začal provádět uvedené cvičení rovnováhy, strach začal ustupovat. A vždy, když se mi cvičení zdařilo, jsem pozoroval svůj tep - zvolňoval se sám od sebe. Učinil jsem tedy, jak se mi zdálo, významný krok kupředu – podařilo se mi postoupit dále a výše na cestě k ovládnutí a k proměně krve. Pozvolna rovněž začaly přicházet i milé proměny mého osudu: namísto nepříjemností nyní nastoupily příjemné náhody. - Náhody!! Byl to řetěz událostí natolik podivuhodně vzájemně propojených, že mi slovo "náhoda" připadá jako zbabělé shazování ve strachu před skeptiky. Potvrdila se mi domněnka, kterou jsem měl už dávno dříve, totiž že člověk může tvarovat a proměnit svůj vlastní osud, pokud má k tomu správný klíč. O tom, že by klíčem k této proměně byla práce (tak, jak ji chápou laici), jsem se už dávno naučil pochybovat. Práci jsem se až dodnes nedobral téměř k ničemu; co mi přinášelo zisk, bylo pouze štěstí, třebaže o sobě v žádném smyslu nemohu říci, že bych byl líný, netečný nebo nešikovný. Pravým a jediným klíčem ke štěstí, blahobytu, zdraví a všemu podobnému je sjednocení se Zahaleným. On je tím, co nazýváme v životě prozřetelností. On pomáhá, když je nouze nejvyšší! Není Bohem trůnícím v nadoblačné výši. Proč tedy ale pomáhá až v poslední chvíli? (Skoro každý přece učinil už tu zvláštní zkušenost, že "na poslední chvíli" se vždy něco stane!) To je proto, že všichni máme svou (falešnou) sebejistotu, ale ne onu správnou, jež se nabývá sjednocením se Zahaleným! U normálního člověka je nejprve nutno zcela zničit veškerou falešnou jistotu o sobě, má-li na její místo nastoupit jistota pravá. A tohle právě zařídí nouze, bohužel většinou jen přechodně, neboť jakmile krizová situace pomine, falešná sebejistota opět zaujme své místo. Máme-li to symbolicky vyjádřit slovy bible, Kristus v loďce spí a učedníci ho vzbudí, až když v úzkosti vidí okolo sebe strmět vlny.

Nouze naučila Dalibora housti - praví přísloví. Ten, kdo se zabývá jógou, může dodat: je-li nouze ještě větší, může mít za cíl - odnaučit se to. Kdo jen "prosí", tomu se děje tak jako mě ve snu na travnatém vršku a před hadím pohledem. Uvedu jeden případ, jenž se mi stal a jenž dokazuje, že sny mohou hovořit i jasně a nejen v symbolech: Roku 1922 jsem si koupil automobil. Jako většinou v podobných případech tvrdil prodejce, že stroj je v bezvadném pořádku. Jeho svědomí a vnitřnosti ovšem v bezvadném pořádku nebyly. Vypadal také odpudivě a tak jsem se rozhodl pořídit mu novou karosérii. A až do té doby jsem ho nechal za účelem prohlídky stát v dílně. Chtěl jsem ho dokonce zavést do továrny na karosérie. A tu se mé ženě zdálo, že jsme právě na cestě tam, když tu náhle vůz poskočí doprava a spadne do příkopu - dcera je mrtvá, ona a syn zraněni a já jsem těžce potlučen. Sen se opakoval nachlup přesně šestkrát nebo snad sedmkrát. Nechal jsem si od manželky přesně vylíčit snovou situaci. Krajina vypadala tak a tak - strmý převis, stromy napravo i nalevo, ty jsi za volantem, náš syn sedí vedle tebe, já a dcera jsme uvnitř vozu. Pak se náhle vůz nakloní, padá doprava. Auto se převrací a my jsme všichni pod ním.

Věc se mi zdála čím dál povážlivější a nevěděl jsem, co dělat. Přibližoval se den, kdy jsem měl auto odvézt do dílny k přeplášťování. Přemýšlel jsem o tom a pak jsem dostal riskantní nápad: Přelstím osud! Rozhodl jsem se přetvořit snový obraz své ženy. Zavolal jsem známému, nebyl-li by tak laskav a nezavezl-li by zítra můj vůz do Garmische, protože to z různých důvodů nemohu udělat sám. Uvažoval jsem totiž: Když nebudu za volantem sám, jistě věštbě ve snu uniknu. (To je pěkně hloupé, řekne si určitě čtenář.) Ze stejného důvodu jsem se rozhodl, nebrat s sebou dceru. Známy rád souhlasil, že to udělá s největší radostí a vše bylo domluveno nazítří ráno. V šest hodin ráno mi známý zatelefonoval, že se bohužel omlouvá, ale že se mu v noci udělal na krku furunkl a velice ho bolí, takže nemůže přijít. Začal jsem se škrábat za ušima - to se osud vůči mně zatvrdil a chce mít poslední slovo? Chce se mnou hrát šach a překazit mi mé důmyslné plány? Teď teprve to nabere obrátky, usmyslel jsem si; uvidíme, kdo je chytřejší, milý osude! - Zavolal jsem do Garmische do závodu na karosérie a žádal majitele, aby mi poslal firemního řidiče. Všelijaké kdesi a jaksí, nemohl se uvolnit a tak podobně. Nakonec jsem prosadil svou vůli a obdržel příslib, že určený člověk dorazí nejbližším vlakem do Starnbergu. Hned jsem šel do dílny, kde vůz stál a vybídl mechanika, aby ho ještě jednou důkladně prohlédl. "Vše v pořádku", zněla odpověď. "Podívejte se, prosím, ještě jednou na kola na pravé straně", požádal jsem ho. řekl jsem mu při tom, že se mé ženě zdálo, že se vůz zhroutil na pravé straně - mohl by tedy na kolech na pravé straně být defekt. Mechanik neochotně poslechl a odšrouboval pravé zadní kolo. "Co to má být", zvolal najednou, tady je zlomený čep! Nepochopitelné! Jak jsem to jen mohl přehlédnout! Vsadil bych se, že to tu předtím nebylo. - "Mohlo by to způsobit převrácení vozu?", vyptával jsem se dál, "mohlo by kolo samo od sebe spadnout?" - "Ne, samo by nepadlo", odpověděl, "ale mohlo by se najednou zablokovat

a pokud by člověk jel skutečně rychle, mohl by ztratit kontrolu nad řízením a to by samozřejmě mohlo způsobit nehodu.“ V tom okamžiku dorazil řidič z Garmische. Ukázal jsem mu závadu a zeptal jsem se ho, zdali je přesto ochoten auto odvézt. Po delším dohadování s mechanikem nakonec svolil. Posadil jsem se nalevo od něj, syn a manželka se posadili dozadu. Tak byl obraz ze sna zcela převrácen. Vyjeli jsme a šinuli jsme se šnečí rychlostí. Asi po hodině jsme dojeli do blízkosti Weilheimu. Najednou mi manželka poklepala na rameno a šeptem mi sdělila - teď přichází ta krajina, co o ní snila. A opravdu: Klesání, stromy napravo i nalevo.“Ještě zpomalte!“ nařídil jsem řidiči.“A pročpak, vždyť jedeme dost pomalu, nanejvýš 25 kilometrů v hodině.“, opáčil mi se smíchem.“Ne musíme jet nanejvýš deset, prosím vás.“, trval jsem na svém příkazu. Vůz se nyní už jen tak tak ploužil. Najednou šofér zašeptal: "Nic neslyšíte? Co to tam vzadu skřípe?" Vzápětí vůz s trhnutím vypověděl službu. Řidič zatáhl za obě brzdy. Vůz se nakloněn vpravo zastavil. Holý zázrak, že se nepřevrátil. Hned napravo zel hluboký příkop.

Vystoupili jsme. Kolo sice neupadlo, ale uvolnilo se z loukotí - defekt, jaký jsme nikdo nepředpokládal - a skruž s pneumatikou jako diblík uhánělo pryč a okamžitě se skoulelo do příkopu.

Tak. Což nemůžeme říci, že jsme vskutku přelstili osud? Případ sám je zajímavý už při vnějším posouzení, leč zkusíme-li do něj nahlédnout poněkud hlouběji, dá se na něm vybudovat celý filosofický systém. Už jen ten zpěčující se osud, hodlající za každou cenu prosadit svou, až tak, že - řečeno po lopatě - nechá přítele v noci onemocnět, abych musel sám šoférovat atd. Určitě se podobných osudových zauzlin událo v průběhu tisíciletí mnoho a vzbudily senzace. Jaký div, že nastoupila víra v zlovolné, avšak hloupé bytosti, jež zasahují do lidského života. Možná, že nakonec ani není tak špatné, když jsou lidé, kteří s takovými "pověrami" bojují. Poznámka na okraj: Vůz sám měl podivuhodný osud. Brzy nato téměř úplně shořel při požáru v garmischské továrně, jen část z něho byla nadále použitelná.

Další zážitek, jehož nejrůznější vnitřní příčiny a souvislosti se dají tak těžce rozšifrovat, že člověk, aby ho beze zbytku vysvětlil, musí vybudovat celý rozsáhlý systém, jsem měl roku 1896. V pravém slova smyslu nesouvisí se sny, ale spíše s příkazy, jež člověk dostává v hlubokém spánku - podobných onomu, případu, kdy jsem se na dálku zjevil své ženě. Uvádím jej zde jedině pro jeho výjimečnost:

Tehdy jsem si vášnivě dopisoval s určitým indickým svámím, jenž žil v Majávati v Himáláji a také tam vydával malý list, jmenoval se Prábudha Bhárata, věnující se otázkám Rámakrišnova hnutí. V naší korespondenci my svámí vylíčil jistou údajně tibetskou magickou metodu, jak se dá pomocí telepatie přinutit zloděj, aby vrátil ukradenou věc. Daly se pomocí ní hledat i ztracené předměty. Samy (!) se navrátily do rukou toho, kdo je ztratil. Metoda spočívá v tom, že se před spaním kreslí na papír

určitý geometrický obrazec a uprostřed něj si vizionář tak dlouho představuje žádaný objekt, až ho zcela jasně vidí před sebou. Pak se papír spálí s úmyslem a představou, aby se geometrický obrazec odebral do astrálního světa a nějak tam našel ztracenou nebo ukradenou věc.

Takový dopis od svámího jsem dostal, právě když jsem ztratil pěnovou cigaretovou špičku; myslel jsem, že mi ji ukradl příručí. Šest týdnů jsem ji marně hledal - člověk to mívá občas vrtochy! Bezcenné věci chce za každou cenu dostat zpět! Ze zvědavosti jsem zkusil i recept toho Inda. Že by mohl zafungovat jsem nijak nevěřil. Byla to především zvědavost, co mě pudilo, dodržet pečlivě předepsanou proceduru. Minulo pár dní a já už na vše zapomněl, když jsem šel v poledne jako vždy domů. Většinou jsem domů chodíval v jednu hodinu, tentokrát ale byly už dvě, ačkoli jsem ke zpoždění neměl žádný důvod. Také jsem nešel přímo zkratkou průchodem, jak jsem většinou chodíval, ale zvolil jsem delší cestu živou hlavní třídou. Na špičku jsem při tom nepomyslel ani zdaleka. Nemohl jsem jít moc rychle, poněvadž byla velká tlačnice. Tak jsem krácel za dvěma muži, kteří se mezi sebou vášnivě dohadovali. Neposlouchal jsem je a navíc mluvili česky, takže bych jim stejně nebyl rozuměl. Najednou se jeden z nich zastavil a tím jsem se musel na moment zastavit i já. Vytáhl z tašky určitý předmět a ukázal ho druhému. Bylo to černé kožené pouzdro, jež mi připadlo podivuhodně známé. Rozevřel je a jeho druh nahlédl dovnitř. K mému nezměrnému údivu jsem spatřil svou cigaretovou špičku. Přemítal jsem, co má dělat. Mezitím se oba muži rozdělili. Vydal jsem se za jedním z nich, předpokládaje nesprávně, že má pouzdro u sebe. Na volném nároží jsem ho zastavil a řekl mu, že jsem právě tuto špičku ztratil a že bych ji rád odkoupil zpět. Ujistil jsem toho člověka, poměrně chudě oblečeného, že po něm nechci, aby mi ji hned vrátil. Onen člověk mě ujišťoval, když jsem mu podstrčil určité spropitné, že jsem se přehlédl - ten druhý si strčil pouzdro zpět do tašky. Ale špičku mi určitě rychle obstará, poněvadž mu ji onen druhý nabízel ke koupi. Odpoledne ve čtyři přijde, poněvadž jde ještě o další věci, tam a tam (do dvora jednoho hostince) a já tam mám přijít také. Samozřejmě, že jsem se přesně v určený čas dostavil. O pár minut později přišli také oba muži. Zjevně neškodně vybídl chudě oblečený člověk druhého, aby mu špičku znovu ukázal. Když ten člověk vytahoval špičku, choval jsem se jako lakomec. Došlo ke krátkému rozhovoru, ale jak "nálezce" zjistil, že ho nabádám mírně a vůbec nemám v úmyslu jít s ním na policii, jak se možná obával, zcela roztál, vzal peníze, jež jsem mu nabídl, a vysvětlil mi, že ji našel před šesti týdny v grandhotelu, kde je číšníkem, v lóži. A ježto se vlastník nepřihlásil, myslel, že si ji může ponechat. A protože bych rád přišel na to, jaké okolnosti ho přiměly jít právě dnes na Ovocný trh, otázel jsem se ho na to. To se číšníkovi přirozeně zdálo zvláštní nebo dokonce podezřelé. Stal se okamžitě nedůvěřivým až hrubým, takže jsem se s ním rychle rozloučil. Tak či tak - získal jsem tímto podivuhodným způsobem zpět svou špičku. Mám to chápat jako působení tibetského diagramu?, ptal jsem se sám sebe. Mohla to být náhoda. Rozhodl jsem se zkusit to ještě jednou. Už jsem delší

dobu postrádal špacírku, jež vypadala podobně jako golfová hůl. Soudil jsem, že jsem ji někde zapomněl. Tak jsem zase nakreslil ten obrazec a představil jsem si v jeho středu golfovou hůl. Nazítří ráno ležela hůl napříč přes stoličku v předsíni mého bytu. Služebná se zapřísahala, že ji tam nepoložila. Vyložit mi to nikdo nedokázal. Přece tam, na tomto denně využívaném místě, nemohla být po celé týdny!

Ted' už v tom nemohla být náhoda! Předsevzal jsem si uskutečnit ještě třetí pokus a čekal jsem na příležitost, kdy by bylo téměř vyloučeno, aby se pokus zdařil. Brzy se naskytla. Bydlel jsem tehdy těsně u Vltavy, v domě který byl kdysi vystavěn coby mlýn. Východní zeď domu omývalo divoké vltavské rameno, jež tam vyráželo z mlýnice. Při zastíhávání keříků v květináčích mi jednoho dne vypadly z otevřeného okna nůžky a spadly do vody. Byl to pradávny kousek zvláštního tvaru, zděděný ještě po dědečkovi. Tentokrát to to tibetské kouzlo určitě nezvládne, říkal jsem si. Ale pro všechny případy jsem učinil pokus: A stalo se neuvěřitelné, téměř nemožné! Doslova to mnou otřásl: Jednoho krásného rána ležely nůžky opět na mém psacím stole! V prvním okamžiku jsem si myslil, že blázním. Potom jsem si řekl - třeba tě mýlí vzpomínky a tehdy ti z okna vypadla úplně jiná věc. Hned jsem utíkal do kuchyně a ptal jsem se služebné, zda ona mi položila ty nůžky na stůl. "Ano, pane.", zněla odpověď. "A kdy?" "Včera večer, když jste nebyl doma, milostpane." "A kde jste je vůbec našla?" "Mlynářovic Janek je donesl. Myslíl, že nám asi nějak spadly do vody." "Ale jak se mu je podařilo vytáhnout z té hluboké bystřiny? To tam snad chytal ryby? Proč?" "Ne, náhon je od včerejška vypuštěn suchý. Mlynář spustil stavidlo, poněvadž má něco pokaženého na kole.", vysvětlila mi služka. "Asi je Jan našel při tom, můžu se ho zeptat." Vyhlédl jsem z okna: Koryto říčky bylo bez vody, všude se v něm válely konzervy a střepy.

A to by všechno měla být náhoda! Kdepak. Vyloučeno. Byl jsem natolik vzrušen, že jsem ještě ten den večer všechno, co se událo, povyprávěl svým přátelům. Vysmáli se mi. Mysleli si, že se prostě chvástám. Mému ujišťování nevěřili. Tak lidé raději věří, že člověk lže, než by pro sebe uznali platnost ohromujících příběhů. Závěry, jež by z nich totiž musili vyvodit, jim nejsou po chuti.

Dodnes vlastně nedokážu vysvětlit, jaké všechny okolnosti mohly spolupůsobit u těchto zážitků. V "případě cigaretové špičky" se dají nalézt aspoň náznaky: telepatické vibrace mohly způsobit, že onen číšník a já jsme se potkali právě v určitý okamžik v tlačenici. Je to jistě dost podivuhodné, ale přesto je to možné. U nůžek je ovšem něco takového vyloučeno. Nedá se přece vážně předpokládat, že jsem nevědomě magicky způsobil poškození mlýnského kola. (A kdyby se kolo nebylo porouchalo, nebyl by mlynář nikdy nechal vyschnout koryto říčky.)

Když jsem to po létech vyprávěl příteli Lallovi, řekl na to, že to způsobily určité elementární bytosti. Tibetské diagramy jako onen, jenž se ke mně dostal, je donutí poslechnout. "Inu přece pověra", řekne osvětlený Evropan. Podle mého - jistě, pověra, ale co způsobuje takové podivuhodné účinky?

To, že metoda později selhala (samozřejmě jsem to zkoušel podobně ještě mnohokrát, ale už nikdy se to nepodařilo), Lall vysvětlil tím, že jsem se se svým úspěchem neměl nikomu svěřovat, tím méně nějakým zlomyslným skeptikům. Tím získaly elementární bytosti opět svou svobodu a diagram už jako kouzelná formule neúčinkoval. A mimochodem: Nůžky potkal podobný tragický osud jako onen automobil - shořely. Tedy: spadly jednou do pece a žár je učinil zcela nepoužitelnými. Zřejmě si tedy "elementálové" dávají silně záležet na tom, aby se vyzužili na předmětech, s kterými měli kdy co do činění.

Ještě zpět k onomu druhému fakírovi, o němž jsem se zmínil. Totiž k tomu, jenž se vřel hlavou dolů na strom (což je obrázek, jaký jsem jednou viděl v knize Campbella Omana. Fakír stojící na jedné noze byl vylíčen ve Schmidtové knize o fakírech a významně mi prospěl v hledání rovnováhy. Zavěšení hlavou dolů se nedalo lehce napodobit a také nevěřím, že by nějak uspíšilo jakékoli změny. Bylo tedy očividně exoterickým nesmyslem. Jen se pokusím o vysvětlení, co se jím vlastně naznačuje. S oporou v pokynech indických spisů soudím takto: Během vývoje způsobeného jógou se člověk postupně nabíjí polárně opačně, nežli normálně. Výraz "polárně" snad není zcela na místě, ale jak najít pojem pro něco, o čem nevíme skoro nic? Věděli snad dávní Indové něco více o gravitačním zákoně, nebo byl Newton skutečně prvním, kdo jej objevil? O tom dnes nemáme ani potuchy. Určitě však můžeme předpokládat, že staří Asiaté - nejspíše Číňané - přemýšleli o tom, proč jsou všechny věci poutány zemí, jen ptáci a hmyz mohou létat. Pryč od Země, být svobodný. To bylo určitě jejich přání, přinejmenším u asketů a jógínů. A když se jim k tomu přihodilo něco jako katolickému mnichovi de San Vito, o němž se traduje, že se ve vytržení při modlitbě vznesl před zraky tisíců přihlížejících až ke kostelní klenbě (podobných případů se vyprávějí stovky), primitivní myslitelé si nepochybně lámali hlavu, jak se takový proces dá vysvětlit jinak nežli zásahem božstva nebo démonů. Tak tomu bylo nejspíše také u starých Egyptanů, neboť tam byla kněžská třída strážcem vědy. Naskýtá se myšlenka, zdali někdo z nich nepřišel na nápad, zkusit, zdali zavěšení hlavou dolů nemůže vyvolat nějaké účinky typu volného vznášení. A možná pak podobné experimenty vzbudily u lidu víru, že ony samy jsou tím správným klíčem k ovládnutí žádaných jevů. Věřím, že pokud má mít dlouhé zavěšování hlavou dolů skutečně nějaký úspěch, nezpůsobí jej čistě mechanické provádění toho cviku, nebudou-li ho provázet duchovní obrazy, asi tak jak jsem to pozoroval při držení rovnováhy a u vzpřímeného postoje. Je také možné, že zavěšení hlavou dolů způsobuje u fakírů určité fyziologické změny v důsledku návalu krve do hlavy. I jiná fakírská cvičení totiž směřují k zvýšení toku krve do mozku -

například pomalé vdechování doprovázené nuceným silným výdechem. Ovšem, že všechny takové podobné násilné metody mají jediný cíl způsobit trans (autohypnózu atp.), můžeme mít za prokázané. Je třeba postupovat zcela opačně, kroky toho, jenž chce kráčet kupředu po stezce vývoje. Krátce, sečteno a podtrženo: Vývoj a vzestup člověka tkví ve stálém rozšiřování jeho vědomí a nikoli v jeho zadržení, sublimaci nebo dokonce umenšení. I když do může vypadat, že jóga a vše, co spadá do této oblasti, je jakýmsi skleníkovým procesem podle mého soudu není takové urychlování vůbec ničím, co by bylo proti přírodě. Právě naopak, je tím nejdůležitějším, oč může člověk na zemi, dokud zde žije, usilovat. "jediný čin hodný vykonání", jak praví indická písma.

A ještě k třetímu fakírovi. Ten po celý život opírá palec o vnitřek dlaně, až jí proroste nehet. Pročpak? Co tím sledovat ten, kdo toto cvičení vynalezl? Přece nejednal jen tak nazdařbůh! Vnucuje se mi následující domněnka: Za dávných časů platili a ještě dnes u divochů a dokonce i u Muslimů platí pomatenci za svaté. Hysterie i epilepsie působí dojmem, že člověk jí postižený je šílený. Mohamed byl jistě epileptik. Epileptik při záchvatu vytáčí palce dovnitř, ovšem nejen to. Ohýbá jazyk dozadu k jícnu. Když jsem to jednou pozoroval, hned mě napadla otázka, zda fakíři jako jsou tito posledně jmenovaní třeba také nepolykají jazyk. Bádal jsem tak usilovně, jak jen to šlo. Mou domněnku mi brzy potvrdil můj známý, svámí Myavati. Napsal mi: "Dobře znám tuto fakírskou sektu z Amrítsaru; Kechari Mudru (polykání jazyku) provádějí stále."

Měl jsem tedy pravdu: Napodobovali vnější symptomy epilepsie. Zda se jim tím podařilo stát se epileptiky, nemohu posoudit. Ale vyloučeno to není, když si člověk připomene, že může existovat proces opačný, totiž přerušit epileptický záchvat tím, že se postiženému uvolní palce a jazyk přinutíme zaujmout původní polohu. Rádžajógové předpisy Pataňdžalího také prozrazují, že už dávno přišli na přírodní zákon, jenž se dá zhruba vyjádřit: Fyziologické symptomy mohou podle vnějšího zdání zpětně vyvolat příčiny, z nichž původně vznikly. Za určitých okolností se tedy dá zaměnit příčina a následek. Abychom uvedli nějaký příklad: dýchat zvolna a zhluboka má za účinek, že se myšlenky srovnají a ustálí; a opačně: fixace myšlení a koncentrace pozornosti automaticky způsobí hluboké dýchání. Už jen tenhle příklad je cenným klíčem k praktické magii. Ale kdo je bez fantazie ho vůbec do zámku nestrčí, ať mlčí tedy a neříká, že se jím nedá otočit. Vysvětlení, k němuž jsem dospěl, totiž, že ona sekta fakírů ze svobodné vůle vyvrací palec dovnitř, aby navodila epilepsii, mě na nějaký čas uspokojilo, poté se mi ale začala vtírat otázka: A proč vyvrací palec proti dlani? Běžný epileptik přece křečovitě svírá palec v pěst. Je zde tedy drobný rozdíl. A pak mě napadlo: primitivním způsobem vyvolat stigmata. Myslím, že jsem tehdy padl na správnou stopu. Vztahuje se tedy toto cvičení k Ježíšovu příběhu? Hned jsem napsal příteli do Majávati, jak stará asi může být ona mudra s palcem a zda nemůže pocházet z doby okolo smrti Kristovy. Za pár měsíců

jsem měl odpověď: "Důkladně jsem se na to vyptal. Byla známa již za časů Gautamy Buddha a už tehdy - tedy celá století před Ježíšem - patřila do repertoáru hathajógy." Tak jsou to, o co ona sekta usiluje, stigmata a ne stav epileptického procesu? Možná obojí dohromady. Nejen u stigmatičky Terezie Neumannové v Konnersreuthu, ale i u mnohých dřívějších stigmatiků bylo konstatováno, že již k udržení života nepotřebují ani tekutou ani pevnou výživu. Ohromující jev, který lékaři "vysvětlují" velice spletitě. Je to ale něco, co nedokázali ani velcí postitelé - za jejich rekord platí 68 dní; ovšem při tom pili vodu. Zjevně tedy musí jít u stigmatiků hlavně o určité jiné duševní faktory, o ty, jež způsobují "proměnu krve". Je nepřijatelné, aby odpadnutí veškeré tělesné výživy představovalo nejvyšší stupeň fyzické proměny způsobené duševními procesy. U Daniela dung las Home, slavného skotského média, potvrdili přední angličtí učenci, že v transu se jeho postava prodlužovala nebo naopak zkracovala o celou stopu. Zázračně to zní jen většině lidí, kteří nemají ponětí o tom, co vlastně je látka čili materie. Stigmata, krvavý výtok z očí apod. jsou samozřejmě jen průvodní jevy zmíněné schopnosti žít bez potravy, ne její příčinou. A celkový obraz této "choroby" nemá, jak jsem pevně přesvědčen, nic společného s dramatem na Golgotě. Církev to pouze tak vykládala, poněvadž s ním má určité společné rysy. K takovému názoru mě vede zkušenost, již jsem učinil ještě jak žák učitele J. . . . Jak jsem již řekl, u některých jiných jeho žáků se stigmata objevila. Avšak jeden můj přítel, lékař pražského psychiatrického sanatoria, který vůbec nebyl J -ovým žákem, se v téže době zabýval Pataňdzalího jógovými cviky a koncentrací myšlenek, jež nemají s legendou o Ježíšovi vůbec nic společného. A hle, i u něho se začala rýsovat stigmata! Není tedy správné předpokládat, že stigmata jsou vnějšími znaky prozrazujícími, že probíhá určitá proměna těla, když dorazíme do příslušné stanice na naší cestě vývoje? Stanice nejspíš podobné Mohamedově vidině bílého koně. A pokud zde jde skutečně o fyziologický přírodní zákon, snadno a po lopatě vysvětlíme, jaký smysl má ono cvičení s palcem u té fakírské skupiny: proměnu krve.

Řekl jsem již, že je marné zkoušet sáhnout do loukotí kola osudu tím, že pilně vykonáváme své vnější povolání. Nazval jsem to natíráním stínu křídou. Taková píle v povolání nemá coby hodnota daleko ke svému opaku, totiž k povalečství. Ano, stává se, že k ní cosi shůry přistoupí. Pokud výrobce šlí zjistí, jak svůj obchod přetvořit, aby skýtal ještě větší výnos - snížením výdajů, co může být v nejlepším případě výsledkem? Nabude majetku, jeho syn si ho podrží a vnuk ho promarní. Tak tomu zpravidla bývá. Co tedy takový člověk získal? Slámu, plevy. - To ale neplatí jen pro fabrikanty v textilní branži, to platí pro každého! Rozlišování hodnot je veskrze klamné. Při pohledu z výšky vypadají trávník i vzrostlý les stejně, jako zelená skvrna. Ovšem pokud přijde něco dalšího "shůry" - ať se to týká výrobce šlí nebo Alexandra Velikého - obraz se hned promění: Co předtím nemělo cenu, je najednou plně smyslu a je cestou k cíli. Tím "shůry" pak míním, že je třeba se učit prohlédat, co po nás "zahalený" chce, když nám stanoví náš osud. Kdo si neosvojí schopnost takto

naslouchat a pozorovat, je jako dítě, které sice chodí do školy, ale vůbec neví, že se tam má dávat pozor. To pak marní den za dnem. To už je lepší jít za školu a stát se vagabundem.